

25. august 2017

Erfaringsopsamling af prøven dansk skriftlig fremstilling med internettet som et fagligt hjælpemiddel

Rapport udarbejdet af DAMVAD Analytics for Styrelsen for Undervisning og Kvalitet

For information on obtaining additional copies, permission to reprint or translate this work, and all other correspondence, please contact:

DAMVAD Analytics
Havnegade 39
DK-1058 Copenhagen K
info@damvad.com
damvad.com

Copyright 2017, Damvad Analytics A/S

Indhold

1	Indledning	4
1.1	Baggrund for erfaringsopsamlingen	4
1.2	Kort om den metodiske fremgangsmåde	4
1.3	Karakteristik af de medvirkende skoler	5
1.4	Læsevejledning	5
2	Undervisningsformer og undervisningselementer	6
2.1	Undervisningsformer	6
2.2	Undervisningselementer	9
2.3	Opsummering	9
3	Elevernes kompetencer inden for kritisk informationssøgning og brug af internettet	11
3.1	Censorerne vurdering af kompetencer	11
3.2	Lærerne syn på elevernes kompetencer	13
3.3	Opsummering	14
4	Forebyggelse og arbejdet med opdagelse af snyd	16
4.1	Skolelederes forebyggende arbejde	16
4.2	Lærernes forberedende tiltag.	18
4.3	Censorerne arbejde med snyd	19
4.4	Opsummering	21
5	Lærernes forudsætninger for at undervise i dansk med internettet som et fagligt hjælpemiddel	24
5.1	Lærers kompetencer	24
5.2	Skoleledernes vurdering	26
5.3	Opsummering	28
6	Sammenfatning	29
6.1	Ingen forskel imellem forsøgsskoler og andre	30
6.2	Kildekritiske kompetencer	30
6.3	Forsat behov for at arbejde med grænserne for snyd	31
6.4	Behov for nyt undervisningsmateriale	31
7	Metode	32
7.1	Indledende arbejde	32
7.2	Indsamling	33
7.3	Dataudtræk og analyse	34
8	Bilag 1: Spørgeskemaer	35

1 Indledning

Formålet med dette kapitel er at give læseren en indføring i erfaringsopsamlingens baggrund og formål. Derudover præsenteres et overblik over de medvirkende skoler og den metodiske fremgangsmåde som er anvendt. Til sidst præsenteres en kort læsevejledning til rapportens kapitler.

1.1 Baggrund for erfaringsopsamlingen

Fra skoleåret 2016/2017 er det blevet obligatorisk for skolerne at afholde prøven i dansk skriftlig fremstilling med internettet som fagligt hjælpemiddel. Det betyder, at eleverne må bruge internettet frit til at søge information og inspiration til opgavebesvarelsen og lignende, men ikke til snyd, fx kommunikation med andre eller plagiat. Den nye prøveform stiller nye krav til eleverne om kritisk informationssøgning på internettet og kildekritik. Kompetencerne skal opbygges som en del af undervisningen i faget dansk. Det stiller nye krav til både elever, lærere og skolerne som helhed.

Samtidig giver adgang til internettet eleverne nye muligheder, for at snyde under prøven. Det fremgår af prøvevejledningen, at det er skolelederens ansvar at forbygge og opdage snyd under og efter prøven.

Der ligger et stort potentiale i at opsamle skolernes og lærernes erfaring med den nye prøveform. Ved at opsamle den erfaring, som er blevet skabt ude på skolerne, kan prøven og undervisningen udvikles for at give eleverne de bedst mulige forudsætninger for at kunne bruge internettet som et fagligt hjælpemiddel fremadrettet.

Erfaringsopsamlingen har derfor forskellige fokuspunkter, som skal belyse arbejdet med og konsekvenserne af den nye prøveform. Nedenfor er disse listet i punktform:

- Hvordan arbejder skolerne med de nye kompetencer inden for informationssøgning og kildekritik i undervisningen?
- Hvad har eleverne let ved og hvad har de svært ved ift. brug af internet som fagligt hjælpemiddel?
- Hvordan arbejder skolerne med at forbygge og opdage snyd?
- Hvordan oplever censorerne elevernes kompetencer i forhold til kritisk informationssøgning og kildekritik, og hvilke værktøjer de har til rådighed for at opdage snyd?

I undersøgelsen refereres der flere gange til kompetencer ifm. kritisk informationssøgning og kildekritik på internettet. De kompetencer er operationaliserede på følgende måde:

- Benytte målrettede strategier til søgning og søge systematisk
- Undersøge og vurdere information kildekritisk
- Sortere, vælge og redigere information til et bestemt formål
- Citere og referere korrekt fra forskellige kilder
- Søgning og anvendelse af billeder
- Opstilling af korrekt kildeliste

1.2 Kort om den metodiske fremgangsmåde

Det primære datagrundlag for erfaringsopsamlingen er spørgeskemaer, som er udsendt til skoleledere, dansklærere og censorer, der har rettet opgaver i dansk skriftlig fremstilling i år. Spørgeskemaerne er blevet pilottestet igennem interviews med personer fra alle tre grupper, og resultaterne fra spørgeskemaet er ligeledes blevet kommenteret og nuanceret af personer fra de samme tre grupper.

For at give det mest retvisende billede af erfaringen med prøven, er alle folkeskoler i Danmark blevet in-

viteret til at deltage i erfaringsopsamlingen. Udgangspunktet er altså populationsdata. Blandt skolelederne har 43 pct. gennemført og 14 pct. har givet ufuldstændige besvarelser. Blandt censorerne har 78 pct. gennemført og 5 pct. har givet ufuldstændige besvarelser. Blandt lærerne har 38 pct. givet fuldstændige besvarelser og 7 pct. har givet ufuldstændige besvarelser. Det indsamlede data giver et tilfredsstillende datagrundlag, til at opsamle relevante erfaringer fra alle tre grupper.

I metodekapitlet til sidst i rapporten præsenteres en udførlig beskrivelse af processen og den metodiske tilgang.

1.3 Karakteristik af de medvirkende skoler

Undersøgelsen drager fordel af, at der i perioden 2013 til 2016 som en forsøgsordning, er blevet gennemført dansk skriftlig fremstilling med internettet som fagligt hjælpemiddel. Det er derfor muligt at sammenligne erfaringer fra de skoler, som har arbejdet med prøven i 2 eller flere år ift. de skoler, som for første gang i år har skullet arbejde med den nye prøveform. 27 pct. af de skoleledere, som har deltaget i undersøgelsen, har haft deres skole tilmeldt forsøgsordningen. Blandt de lærere, som har deltaget i undersøgelsen, har 44 pct. haft en eller flere klasser tilmeldt forsøgsprøven. Det betyder, at der er et solidt sammenligningsgrundlag, ift. at afdække eventuelle forskelle, som vil være udtryk for den erfaring med internettet som fagligt virkemiddel som skolerne har opbygget igennem forsøgsperioden.

1.4 Læsevejledning

Erfaringsopsamlingen er opdelt tematisk i kapitler. I hvert kapitel præsenteres erfaringer fra de forskellige grupper som er relevante for det pågældende tema. Hvert kapitel afsluttes med en kort opsummering og nuancering fra respondenter som er blevet

bedt om at kommentere på de vigtigste resultater fra kapitlet.

I kapitel to præsenteres de forskellige undervisningsformer og undervisningselementer, som skolerne og den enkelte lærer tager i brug.

I kapitel tre præsenteres lærerne og censorernes vurdering af elevernes kompetencer inden for kritisk informationsøgning og kildekritik

I kapitel fire tages temaet omkring snyd op. Skolelederens forbyggede arbejde og tiltag under prøveafholdelse præsenteres. Derudover gives lærernes vurderinger af elevernes forhold til snyd. Censorernes metoder og værktøjer til at opdage snyd præsenteres ligeledes.

I kapitel fem præsenteres lærernes forudsætninger for at undervise i de nye elementer og kompetencer. Lærernes egen vurdering præsenteres sammen med skoleledernes vurdering af lærernes kompetencer.

Rapporten afsluttes med et sammenfattende kapitel, der samler de vigtigste erfaringer fra de foregående kapitler.

I kapitel syv præsenteres en udførlig gennemgang af den anvendte undersøgelsesmetode.

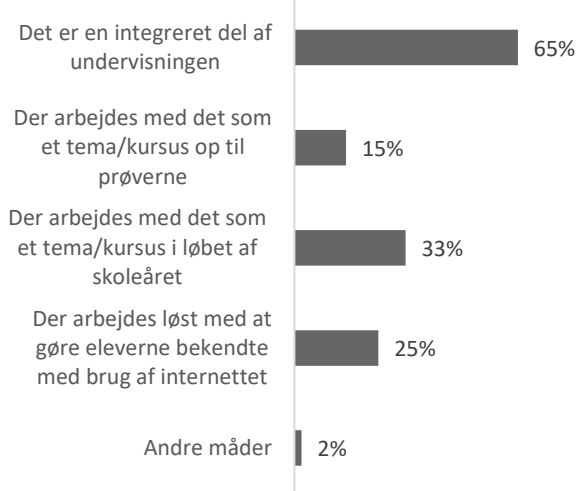
2 Undervisningsformer og undervisningselementer

I dette kapitel gennemgås, hvordan lærerne arbejder med forskellige undervisningsformer i forhold til brug af internettet og kritisk informationssøgning. Formålet er at belyse erfaringer med forskellige undervisningsformer og hvilke former, der er de mest brugte ifm. de nye kompetencer.

2.1 Undervisningsformer

De lærere, der har haft elever op til prøven i dansk skriftlig fremstilling med internettet som fagligt hjælpemiddel, er blevet adspurgt på hvilke måder de arbejder med kritisk informationssøgning i undervisningen.

FIGUR 2.1
På hvilken måde indgår kritisk informationssøgning og brug af internettet i undervisningen?

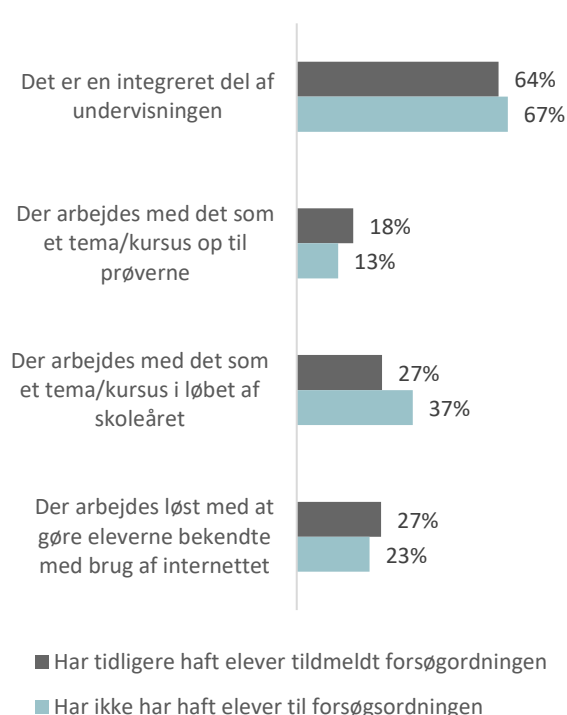
Kilde: DAMVAD Analytics 2017, Spørgeskema udsendt til lærere. Flere svar muligt. n=762

Som det fremgår af figur 2.1 angiver 65% af lærerne, at kritisk informationssøgning og brug af internettet som fagligt hjælpemiddel er en integreret del af deres undervisning. 15% arbejder specifikt med det som et tema op til prøverne, hvor eleverne har adgang til internettet som fagligt hjælpemiddel. 33% har et temaforløb i løbet af året som dog ikke

har specifikt fokus på forberedelse til prøven. Endeligt arbejder der 25% af lærerne løst med at gøre eleverne bekendte med brug af internettet. To pct. angiver at de arbejder andre måder. De angiver i fritext primært, at undervisning i kritisk informationssøgning sker i forbindelse med feedback på opgaveafleveret og i tværfaglige projekter, særligt i forbindelse med historie, hvor kildekritik er et centralt undervisningstema.

Der er ikke store forskelle mellem de lærere som har haft elever tilmeldt forsøgsprøven og dem som ikke har, ift. hvordan de lader kritisk informationssøgning indgå i undervisningen.

FIGUR 2.2
På hvilken måde indgår kritisk informationssøgning og brug af internettet i undervisningen?

Kilde: DAMVAD Analytics 2017, Spørgeskema udsendt til lærere. Flere svar muligt. n=762

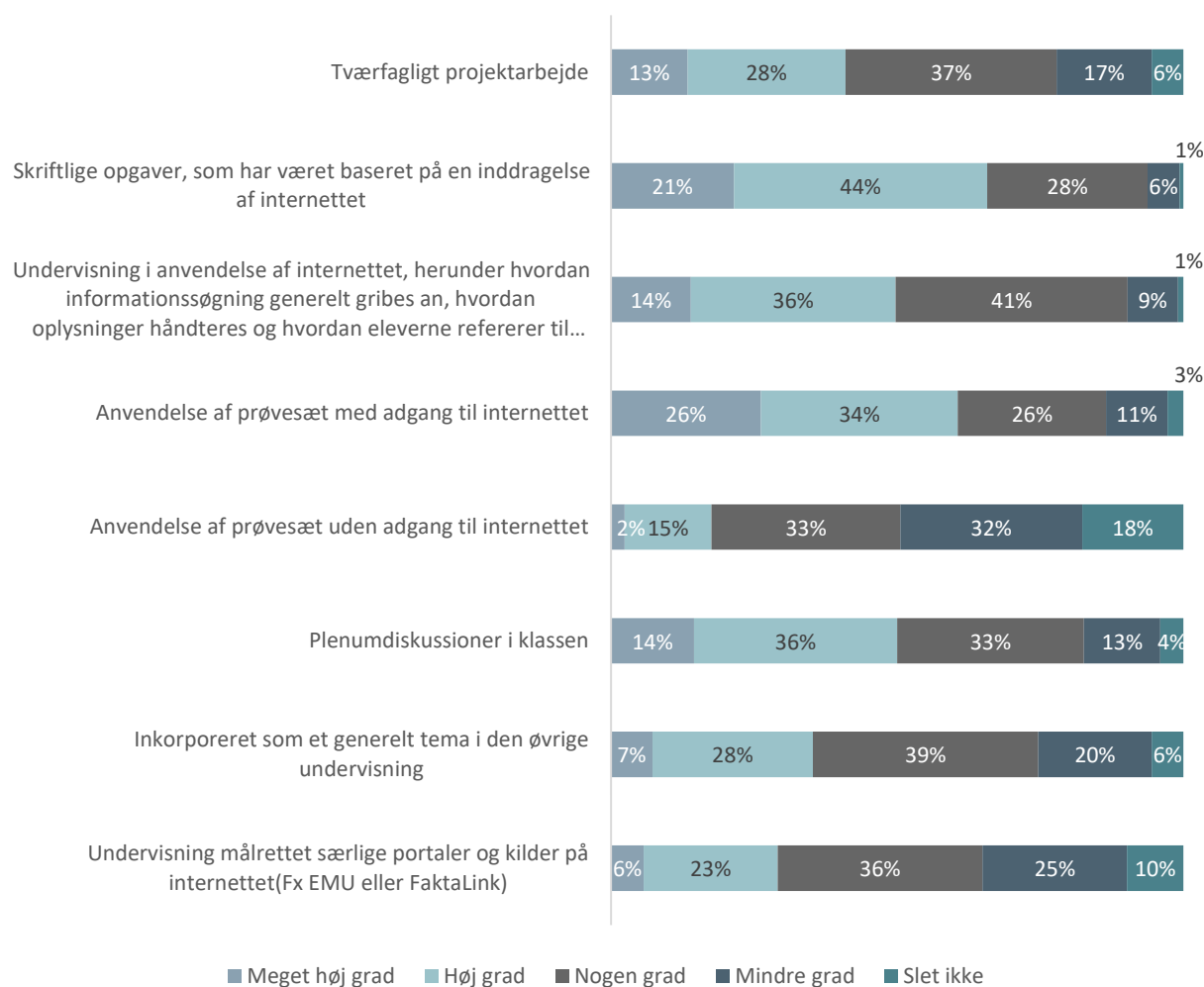
Som det fremgår af figur 2.2, arbejder de lærere, der tidligere har haft elever til prøven, marginalt mere

med det som et tema op til prøven, men bruger mindre tid på det som et tema/kursus i løbet af året. Det kommer til udtryk i et par sessioner over året, hvor der i et par timer er fokus gode hjemmesider at anvende og kildekritik på nettet.

Kritisk informationssøgning og brug af internettet kan desuden inddrages i undervisningen med forskellige undervisningsformer. I hvor høj grad de enkelte undervisningsformer er anvendt, er illustreret i figur 2.3.

FIGUR 2.3

Angiv i hvor høj grad følgende undervisningsformer indgår i undervisningen for at styrke elevernes kompetencer inden for kritisk informationssøgning og brug af internettet:

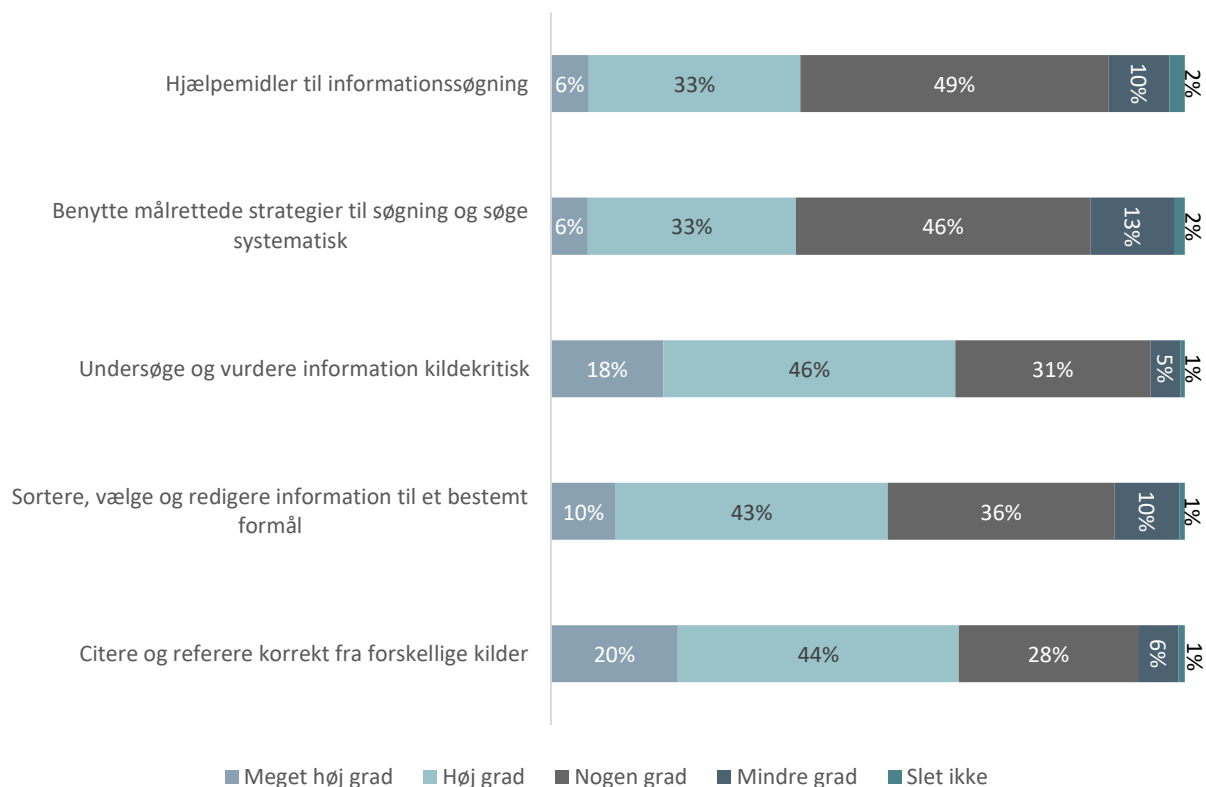
Kilde: DAMVAD Analytics 2017, Spørgeskema udsendt til lærere. n=718

Skriftlige opgaver, som har været baseret på en inddragelse af internettet, har været den mest anvendte undervisningsform. 65 pct. af lærerne har i høj eller i meget høj grad gjort brug af dette. Ligeledes er gamle prøvesæt med internettet som fagligt hjælpemiddel en meget anvendt undervisningsform. 26 pct. har i meget høj grad anvendt undervisningsformen og 34 har i høj grad anvendt det. I alt har 60 pct. altså gjort brug af tidligere prøvesæt. Plenumdiskussioner i klassen er desuden en meget anvendt undervisningsform sammen med undervisning i anvendelse af internettet. Modsat er anvendelse af prøvesæt, som ikke er tiltænkt adgang til internettet, den mindst anvendte undervisningsform

af de præsenterede. 41 pct. af lærerne har i gennemsnit angivet, at de i høj- eller meget høj grad har anvendt undervisningsformerne.

29 pct. (svarende til 242 lærere) har angivet, at de har anvendt andre undervisningsformer. Blandt dem er de mest fremtrædende svar er "samarbejder med eksterne parter, bl.a. DR's 'I sandhedens tjeneste'" og "Internetportaler som fx CLIO-online". Andre angiver i fritekst tværfagligt arbejde med historie og samfundsfag.

FIGUR 2.4
I hvor høj grad underviser du eleverne i følgende elementer?

Kilde: DAMVAD Analytics 2017, Spørgeskema udsendt til lærere. n=704

2.2 Undervisningselementer

I figur 2.4 er lærernes svar på hvilke elementer, som de underviser i, angivet. Fokus er her skiftet fra formen på undervisningen til indholdet. Korrekt citering og reference er det element, som lærerne i højest grad underviser i. I næsten lige så høj grad er kildekritisk vurdering af kilder et element som eleverne undervises i. Hjælpe midler til informationssøgning og målrettede strategier til at søge systematisk, er de elementer som lærerne har prioriteret mindst. I begge tilfælde har 39 pct. af lærerne angivet, at i de i høj eller meget høj grad underviser i de elementer. Fælles for alle undervisningselementerne er det dog, at det kun er en lille andel af lærerne, der i min-

Andre undervisningselementer:

17 pct. af lærerne har angivet, at de underviser i andre elementer end de fem listede elementer. De er blevet bedt om, i åbne tekstfelter, at beskrive hvad disse elementer er. På tværs af alle svarene, fremkommer nogle særlige temaer i de elementer som lærerne fremhæver. De mest fremtrædende er:

- **Sociale medier som nyhedskilde:** Hvordan eleverne skal forholde sig til information de finder på sociale medier.
- **Begrebet 'Fake News':** En afart at almindelig kildekritik, men dog fremtrædende i besvarelserne.
- **Ophavsrettigheder:** Flere lærerne angiver et særligt fokus på ophavsrettigheder, når eleverne tager ting fra nettet.
- **Etisk opførsel på internettet:** Elevernes egen opførsel på internettet.

dre grad eller overhovedet ikke underviser i de listede elementer. I alt har 10 pct. af lærerne angivet en af de to svarmuligheder på tværs af de fem undervisningselementer.

2.3 Opsummering

Undersøgelsen peger på, at brug af internet og kritisk informationssøgning i de fleste tilfælde (65 pct.) er en integreret del af undervisningen. Der er kun meget små forskelle mellem de lærere, der tidligere har haft elever til forsøgsprøven, og de lærere for hvem i år var det første år. Lærerne anvender mange forskellige undervisningsformer ift. at inkorporere kritisk informationssøgning fra meget brede former som fx projektarbejde til mere snævre former som fx skriftlige opgaver. Skriftlige opgaver og tidligere opgavesæt med internettet som fagligt hjælpemiddel er de mest populære undervisningsformer.

Der er ligeledes en stor diversitet i hvilke elementer, som lærerne underviser i. Dog har lærerne primært fokus på de elementer, der omhandler kildekritik og korrekt brug af referenceliste. Det går igen i de åbne besvarelser, som også i høj grad har fokus på at gøre eleverne i stand til at vurdere den information, de modtager på nettet.

Opfølgende kommentarer fra praktikere:

Kursus målrettet kritisk informationssøgning og brug af internettet

I tråd med surveyundersøgelsens resultater giver lærerne i opfølgende interviews udtryk for, at kritisk informationssøgning og brug af internettet er en integreret del af deres undervisning. En lærer fortæller, at han derudover har arbejdet med det i løbet af året som et kursus, forstået som et kortvarende, intensivt forløb. En af hans kollegaer havde tilbudt at undervise eleverne i nogle timer:

"Det var en dag, hvor det (red. kritisk informationssøgning og brug af internettet) havde fuldt fokus. Der var også nogle ting, der skulle på plads inden terminsprøverne i efteråret. Min kollega havde nogle konkrete bud på sikre kilder. Derudover var der fokus på regler og hvordan man bruger kilder, altså forskellen på at citere og hugge kilder"

(Lærer)

Afskrækkende eksempler som undervisningselement

De adspurgte lærere giver udtryk for, at de primært fokuserer på undervisningselementer, der omhandler kildekritik og korrekt brug af referenceliste. En lærer vurderer i den forbindelse, at man kan få meget ud af undervisningen i forhold til at styrke elevernes kompetencer ved at vise elevernes en række dårlige besvarelser. Dette uddyber han således:

"Man skal finde nogle grimme eksempler, der kan virke afskrækkende. Det er nok ikke så pædagogisk, men det kan være en øjenåbner. Det vil jeg i hvert fald gøre næste gang"

(Lærer)

Fokus på retningslinjer

I relation hertil forklarer en lærer, at hun særligt fokuserer på reglerne og hvordan besvarelserne vurderes når hun underviser eleverne. Hun eksemplificerer dette således:

"Jeg gør opmærksom på, at hvis en lærer vakler mellem to karakterer, eksempelvis 7 eller 10, kan korrekt anvendelse af kilder have stor betydning. Som elev kan man komme udenom det ved at gøre noget så enkelt som at oplyse en kilde"

(Lærer)

3 Elevernes kompetencer inden for kritisk informationssøgning og brug af internettet

I dette kapitel gennemgås hvordan hhv. censorerne og lærerne oplever elevernes kompetencer inden for kritisk informationssøgning og brug af internettet. Formålet er at give et indblik i hvilke af de nye kompetencer og elementer, som eleverne har udfordringer med, og hvilke elementer, som de har nemmere ved.

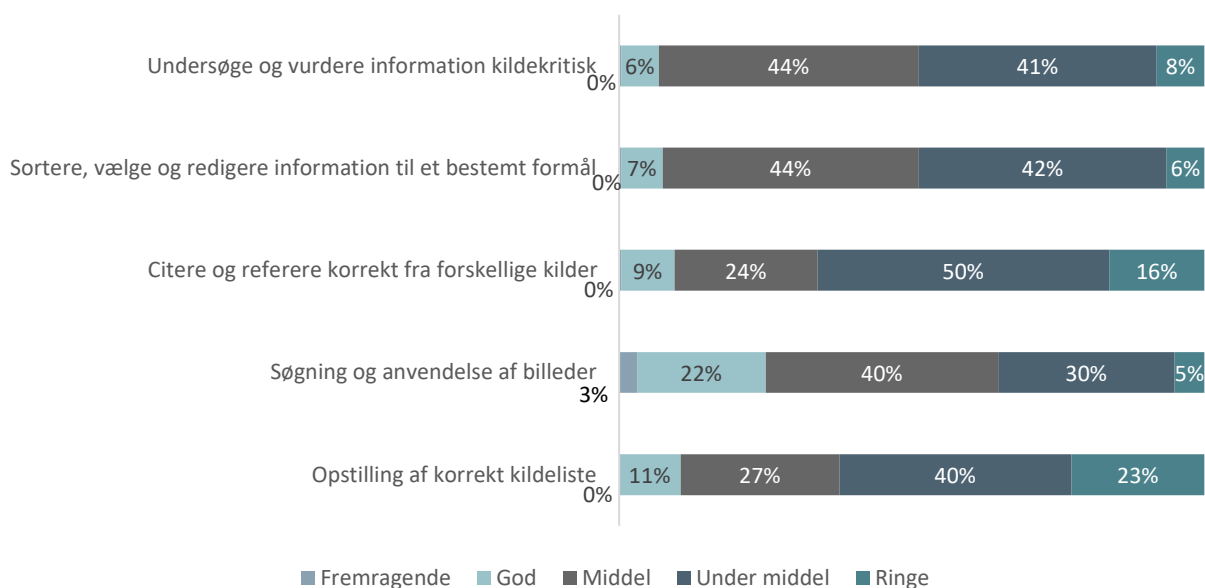
3.1 Censorernes vurdering af kompetencer

De censorer, der i år har rettet opgaver i skriftlig dansk med internettet som fagligt hjælpemiddel, er blevet bedt om at vurdere elevernes kompetencer på fem forskellige områder. Svarene er gengivet i figur 3.1. Som det fremgår, vurderer kun meget få af censorerne, at eleverne har fremragende kompetencer inden for nogle af de fem områder. 3 pct. angiver, at eleverne har fremragende kompetencer i søgning og anvendelse af billeder. For de resterende fire elementer vurderer under én procent, at

eleverne har fremragende kompetencer. På tværs af de fem kategorier, vurderer seks procent af censorerne, at eleverne har gode kompetencer. 66 pct. vurderer, at eleverne har under middel eller ringe kompetencer til at citere og referere fra forskellige kilder. Ligeledes vurderer cirka halvdelen af censorerne, at eleverne hhv. er under middel eller ringe til, at undersøge og vurdere information kildekritisk og sortere, vælge og redigere information til et bestemt mål.

Censorerne er altså, overordnet set, kritiske overfor elevernes evner inden for kritisk informationssøgning og brug af internettet. I det efterfølgende spørgsmål blev de bedt om at uddybe hvad de vurderede, at eleverne var gode til og hvor de oplever, at eleverne har flest udfordringer.

FIGUR 3.1
Angiv venligst elevernes kompetencer inden for følgende elementer ift. kritisk informationssøgning og brug af internettet

Kilde: DAMVAD Analytics 2017, Spørgeskema udsendt til censorer. n=295

Censorerne oplever næsten alle sammen, at eleverne er gode til at finde frem til sider der er relevante. De fortæller, at eleverne er gode til at søge information. De fleste censorer fortæller også, at de er gode til at udtrække ren faktisk viden og viden om den pågældende genre. En censor beskriver det således:

"De har nemt ved at søge oplysninger om en bestemt begivenhed, fx til oplæg om færgeforlis. De har nemt ved at finde relevant viden om genrer, men kan ikke nødvendigvis gøre brug af den"

(Censor)

Citatet er udtryk for holdningen i de fleste af censorernes kommentarer. En majoritet af censorerne peger også på søgning og anvendelse af billeder som en styrke eleverne har ift. brug af internettet. Det stemmer overens med resultaterne som er angivet i figur 3.1.

Som det fremgår af citatet og af resultatet i figur 3.1, er censorerne dog også i høj grad kritiske overfor elevernes evner til at anvende internettet. Her angiver censorerne flere forskellige kritikpunkter. Langt de fleste af censorerne peger på, at selvom eleverne godt kan finde ud af at finde information frem, forholder de sig sjældent aktivt til det. Det bærer ofte præg af at være det øverste hit på Google. En censor beskriver det således:

"Den information, eleverne støder på som det første, er ofte det, de benytter sig af. De får ikke brugt flere kilder, og får dermed ikke et nuanceret brug af information."

(Censor)

I forlængelse heraf angiver mange censorer, at eleverne ikke er kildekritiske og ikke sætter kildehenvisninger. De formår altså ikke at reflektere eller aktivt at anvende den viden som de finder frem. De forholder sig ikke til afsenderen eller overvejer eventuelle skjulte budskaber. Det giver ofte en flad

gengivelse af kildeteksten, hvor eleven ikke forholder sig aktivt til kilden. Mange censorer fortæller endvidere, at eleverne direkte kopierer lange passager uden kildehenvisninger. En censor beskriver det således:

"Eleverne har vanskeligt ved at omskrive det, de har læst, de kopierer det ind. Jeg har rettet 200 besvarelser og kun ca. 20 elever har skrevet kilden på. Ikke en elev har skrevet kilden korrekt"

(Censor)

Generelt oplever censorerne, at eleverne ikke har særligt mange af de oplyste kompetencer i figur 3.1 inden for brug af internettet, og at elevernes opgaver bærer præg af det. Det er en særligt stor udfordring, at mange elever kopierer direkte fra nettet uden at angive kilde, da dette i en nøgtern vurdering vil skulle vurderes til snyd, med dertil hørende konsekvenser. Se kapitel 4 for en uddybning af hvordan censorerne håndterer de tilfælde.

3.2 Lærernes syn på elevernes kompetencer

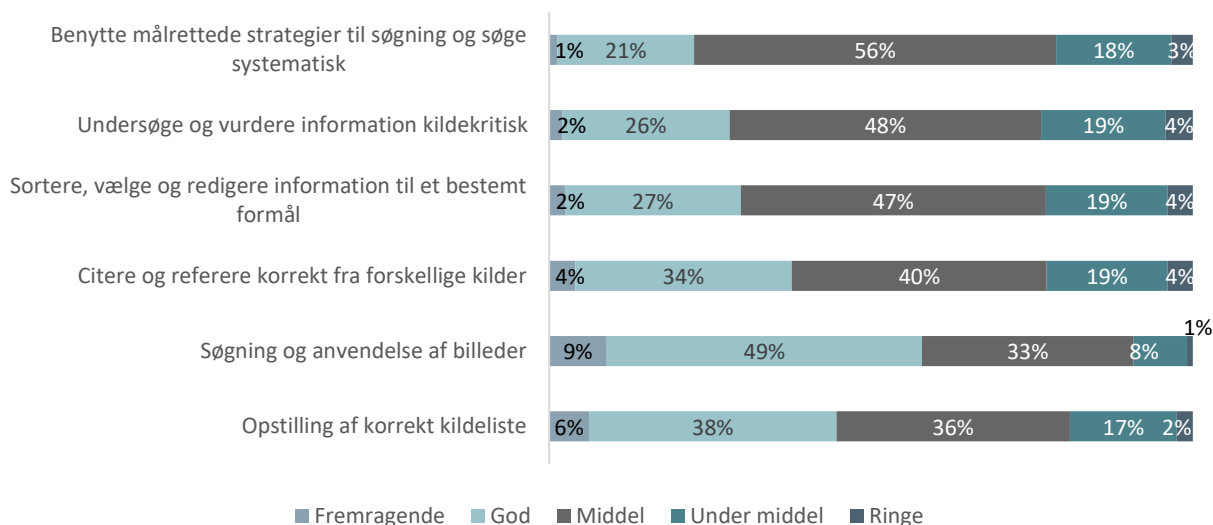
Lærerne vurderer samlet set elevernes kompetencer som værende højere end censorerne gør. I figur 3.2 er lærernes vurdering af elevernes kompetencer gengivet. Kun et fåtal af lærerne vurderer, at eleverne har fremragende kompetencer inden for de listede kompetencer. Ligesom censorerne vurderer lærerne, at billedsøgning på nettet er elevernes stærkeste kompetence. 91 pct. vurderer, at eleverne har middel eller bedre kompetencer inden for anvendelse af billeder.

23 pct. af lærerne vurderer, at eleverne har under middel eller ringe evner til at citere og referere korrekt. Det tilsvarende tal var 66 pct. for censorerne. Der er altså store forskelle, i hvor positivt de to grupper vurderer elevernes kompetencer inden for brug

af internettet. På tværs af alle de listede kompetencer vurderer lærerne i 37 pct. af tilfældene, at eleverne har gode eller fremragende kompetencer. Hvis også "middel" medtages er det 80 pct. af lærerne. De samme tal for censorerne er hhv. 12 pct. (fremragende og god) og 48 pct. (fremragende, god og middel). Der er altså store forskelle mellem de to gruppers overordnede indtryk af elevernes kompetencer inden for kritisk informationssøgning og brug af internettet.

Lærerne blev, ligesom censorerne, bedt om i fritekst at vurdere, hvad eleverne har nemt og svært ved ift. kritisk informationssøgning og brug af internettet. Mange af lærerne peger på, at eleverne er meget hjemmevante på nettet og hurtigt kan finde frem til relevant information. En lærer beskriver det således:

FIGUR 3.2
Angiv venligst elevernes kompetencer inden for følgende elementer ift. kritisk informationssøgning og brug af internettet

Kilde: DAMVAD Analytics 2017, Spørgeskema udsendt til lærere. n=692

"De har fra deres eget virke på internettet stor erfaring med brug af nettet til informations-søgning. De kunne godt have meget mere kritisk sans i forhold til kildernes troværdighed"

(Lærer)

Citatet afspejler en stor del af kommentarerne, som lærerne har afgivet. Det stemmer overens med censorernes forklaringer. Hvor der blandt censorerne var bred enighed om, at eleverne manglede kompetencer i kildekritik, er der i blandt lærerne en blandet holdning. Nogle lærere udtrykker, at deres elever er gode til at forholde sig kritisk til det indhold, de finder, og at de er gode til at krydstjekke og forholde sig til afsenderens intention:

"Langt de fleste elever er bevidste om, at man ikke skal stole på alt hvad man læser og hvor det læses. De fleste dobbelttjekker deres informationer."

(Lærer)

Det er dog langt fra alle lærere, der har denne holdning, hvilket også er afspejlet i det første citat i afsnittet. Flere lærere nævner også elevernes evne til at lave korrekt kildehenvisninger og litteraturliste. Det står i kontrast til censorerne, der næsten enstemmigt oplever, at eleverne ikke henviser og laver korrekte litteraturlister.

Lærerne blev også bedt om at vurdere hvad, de mener, eleverne har vanskeligst ved. Ligesom censorerne peger lærerne på, at eleverne kan have vanskeligheder med at vurdere kildernes troværdighed, særligt når de bevæger sig væk fra de kendte sider:

"Når vi bevæger os væk fra kendte afsendere, som fx kendte nyhedsmedier, og over til skjulte eller mindre synlige afsendere, har de svært ved at være kritiske og overveje formålet med informationerne."

(Lærer)

Et andet punkt som lærerne peger på er, at mange af eleverne ikke er gode til at søge information når det er en "åben" opgave der stilles. De er gode til at finde fakta og svar på konkrete spørgsmål, men er udfordret i søgninger til inspiration: Følgende citat er illustrativt:

"Når eleverne arbejder med fx problemstillinger og faglige områder, der ikke er givet og styret af læreren, så eleven alene skal indhente information på nettet, kan det være svært for eleverne, at finde "det" de søger!"

(Lærer)

Det er desuden interessant, at nærmest ingen lærere nævner en udfordring med, at eleverne kopierer tekst direkte fra kilder. Det står i kontrast til, at en majoritet af censorerne bemærker den udfordring. Det er desuden interessant, fordi det er det element, som lærerne angiver, at de bruger mest energi på at undervise eleverne i (jf. figur 2.3 i foregående kapitel). Der er altså en diskrepans mellem hvor stort et problem, lærerne opfatter det som, og hvor stort en udfordring, censorerne vurderer, at det er.

3.3 Opsummering

Censorerne og lærerne har markant forskellige opfattelser af hvor gode kompetencer eleverne har ift. kritisk informationssøgning. Et stort flertal af lærerne (80 pct.) mener, at eleverne har middelgode eller bedre kompetencer på tværs af de listede kompetencer. Lige under halvdelen (48 pct.) af censorerne har den samme holdning.

De to grupper er dog enige om, at eleverne har de stærkeste kompetencer inden for billedsøgning, mens kildekritik er der hvor, eleverne står svagest.

Begge grupper oplever, at eleverne bevæger sig naturligt på nettet og kan søge information frem. Udfordringen består i at forholde sig kritisk til information og afsender, samt at søge bredere end de først par hits på Google.

Censorerne bemærker en stor udfordring med, at eleverne kopierer tekststykker direkte fra internettet og i mange tilfælde ikke angiver citation eller kildehenvisning. Det er en udfordring, som kun meget få lærere bemærker. Modsat nævner flere af lærerne, at de oplever eleverne som gode til at citere, og at de er opmærksomme på ophavsrettigheder.

Opfølgende kommentarer fra praktikere:

Plads til forbedring af elevernes kompetencer

Overordnet bekræfter lærerne og censorerne i de opfølgende interviews spørgeskemaundersøgelsens resultater. Hvad angår elevernes kompetencer inden for kritisk informationsøgning og brug af internettet, giver de fleste udtryk for, at der i høj grad er plads til forbedring. En censor uddyber dette således:

"Ud fra besvarelsene, virker elevernes brug af internettet meget tilfældigt og deres kildebrug er meget sporadisk. Det er kun enkelte, der har styr på det"

(Censor)

Samtidig peger flere på, at det selvsagt kan være vanskeligt for eleverne, eftersom det er første gang eleverne møder de nye krav.

Lærernes positive opfattelse af elevernes kompetencer

Flere censorer peger på, at årsagen til at censorerne i høj grad er mere kritiske overfor elevernes kompetencer end lærerne er, at lærerne ikke får mulighed for at læse elevernes eksamensbesvarelser. Heroverfor retter censorerne op mod 300 stile, og får derigennem et reelt billede af elevernes kompetencer. Dette beskriver en censor således:

"Lærerne får slet ikke opgaverne hænde, så de ved ikke, hvor gode elevernes kompetencer reelt er"

(Censor)

Endvidere er en lærer af den opfattelse, at lærere ofte vil have et mere positivt syn på deres egne elever, hvilket kan have indflydelse på deres vurdering af elevernes kompetencer inden for kritisk informationsøgning og brug af internettet.

Endelig giver en lærer udtryk for, at mange lærere synes, at de gør meget ud af at klæde deres elever på til den nye prøveform, hvilket kan betyde, at de har en mere positiv opfattelse af elevernes kompetencer:

"Mange lærere går og tror, at de gør det godt i undervisningen. Hvis man er af den opfattelse, vil man nok automatisk tænke, at elevernes kompetencer er tilstrækkelige"

(Lærer)

4 Forebyggelse og arbejdet med opdagelse af snyd

I dette kapitel gennemgår vi, hvordan skoleledere, lærere og censorer arbejder forebyggende med snyd og opdagelse af snyd. Formålet er at klarlægge hvor meget vægt skolerne lægger på snyd og hvordan de arbejder med det.

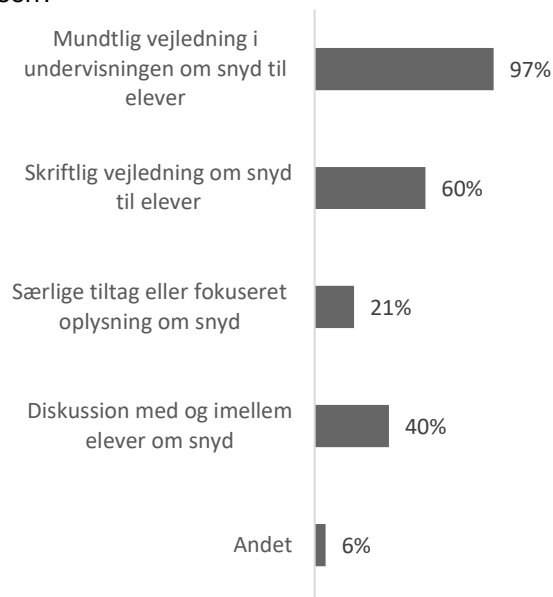
Overordnet er det kun meget få skoler, der fortæller, at de har oplevet mistanke om snyd. Det er endnu færre tilfælde, der har ført til bortvisning (7 elever i alt, blandt alle de deltagende skoler). Det er derfor interessant at kigge på hvordan skolerne og lærerne arbejder med at forbygge snyd og hvordan de arbejder med at forhindre det under prøven.

4.1 Skolelederens forebyggende arbejde

Skolelederen er den øverste ansvarlige på den enkelte skole. De er derfor interessante ift. hvordan de overordnede rammer for snyd bliver sat på den enkelte skole både før og under prøven.

Skolelederne blev bedt om at angive hvordan de informerer generelt om snyd. I figur 4.1 er resultatet gengivet.

FIGUR 4.1
Hvilke tiltag mod snyd gør I før selve prøveafholdelsen?

Kilde: DAMVAD Analytics 2017, Spørgeskema udsendt til skoleledere. Flere svar muligt. n=736

Som det fremgår, bruger næsten alle skoler mundtlig vejledning om snyd til eleverne. 60 pct. bruger desuden skriftlig vejledning. 40 pct. bruger diskussioner med og imellem elever, mens 21 pct. har taget særlige tiltag som fokuserer på snyd. Resultatet viser, at næsten alle skoler tager en eller flere forskellige metoder i brug for at oplyse eleverne. Blandt de 6 pct. som har angivet at de tager andre tiltag i brug, er kontakt til forældre det mest fremtrædende.

Skolelederne er desuden blevet spurgt hvilke konkrete tiltag, de har taget under prøveafholdelsen for at undgå snyd. I figur 4.2 er det illustreret hvor store andele af skolerne, der har taget de forskellige tiltag i brug. Figuren er opdelt på hvorvidt skolerne har deltaget i forsøgsprøver i perioden 2013 til 2016. Det skyldes, at der forud for undersøgelsen fandtes en forventning om, at skoler, der har deltaget i for-

søgsordningen, ville være længere i at implementere tiltag mod snyd. Som det fremgår af figuren, er der dog kun marginale forskelle på de skoler, der har deltaget i forsøgsordningen, og dem, der ikke har deltaget i forsøgsordningen.

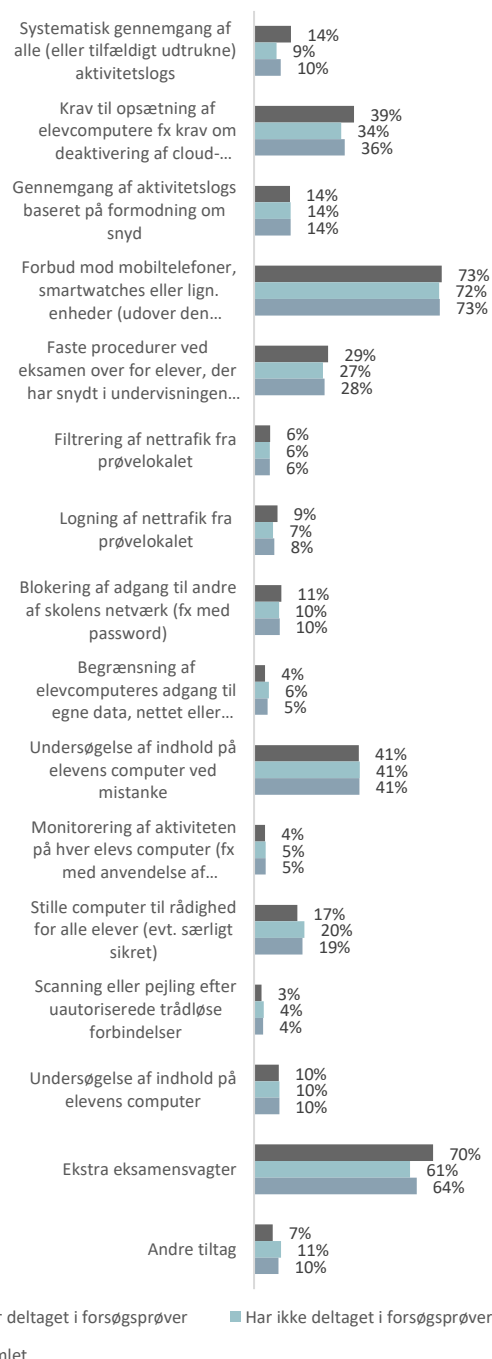
To tiltag er taget i brug af en majoritet af skolerne: Forbud mod andre enheder end den primære enhed til opgavebesvarelse er taget i brug af 73 pct. af skolerne. Det er ikke overraskende, da det er et meget lidt ressourcerkrevende tiltag at indsætte et forbud.

Det næstmest brugte tiltag er ekstra eksamensvagter. Det er taget i brug af 64 pct. af skolerne, med en mindre overvægt af de skoler, der har deltaget i forsøgsprøverne.

Omvendt er det kun meget få skoler, som har taget tekniske løsninger i brug for at opdage elevernes snyd. Her er den mest brugte løsning at undersøge elevens computer ved konkret mistanke om snyd. De fleste andre tekniske tiltag er taget i brug af under 10 pct. af skolerne.

Blandt de skoleledere, der har angivet andre tiltag, er særlig opstilling af borde som sikrer bedst muligt overblik noget som flere peger på. Derudover har flere skoleledere angivet, at de har indsat eksamensvagter som er særlige kyndige ift. IT, og som derfor har bedre kompetencer ift. at opdage snyd på elevernes skærme.

FIGUR 4.2
Hvilke konkrete tiltag har I taget under prøven for at undgå snyd?

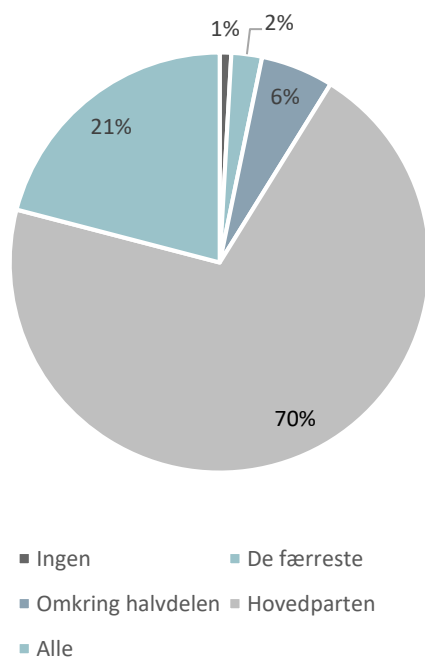

Kilde: DAMVAD Analytics 2017, Spørgeskema udsendt til skoleledere. Flere svar muligt. n=736

4.2 Lærernes forberedende tiltag

Lærerne er blevet bedt om at vurdere hvor mange af eleverne, der er bevidste om snyd. I figur 4.3 fremgår det, at 91 pct. lærerne vurderer at hovedparten eller alle elever ved hvad, der er snyd. Det er altså ifølge lærerne kun meget få elever, der ikke kender grænserne for snyd.

FIGUR 4.3
Hvor mange af eleverne er efter din vurdering bevidste om hvad, der er snyd?

Kilde: DAMVAD Analytics 2017, Spørgeskema udsendt til skoleledere. n=736

Lærerne uddyber ovenstående resultat og fortæller at alle elever er blevet informeret om hvad, der er snyd og hvad, der ikke er snyd. Det stemmer også overens med, at skolelederne fortæller, at 97 pct. er blevet mundtligt informeret. Lærerne fortæller dog i fritekst, at mange elever har svært ved at tage informationen ind, enten fordi de ikke kan huske det, eller fordi de har svært ved at forstå problematikken i

at tage materiale direkte fra nettet. En lærer beskriver det således:

”Vi har virkelig talt meget om det og set på eksempler på fx afskrift - alligevel bliver jeg gentagne gange overrasket over, at elever ikke selv føler at det er snyd, når tekster fra kilder optræder stort set ordret i deres opgaver. De oplever, at når de har læst på flere hjemmesider og sorteret fra og til i forhold til hvad de kan bruge, så har de gjort det til ”deres eget” når det så i udvalgte optræder i deres tekst. De bliver overrasket over, at det er så alvorligt et problem og er ret uforstående overfor det.”

(Lærer)

I citatet fremgår det, at eleverne ikke nødvendigvis har en forståelse for, at det er snyd at skrive af efter internetkilder. Det er altså ikke, fordi de bevidst forsøger at snyde, men fordi de slet ikke tænker på det som snyd. Det er altså en udfordring at informere på en måde, så eleverne ikke bare modtager informationen, men også at de forstår *hvorfor* det er snyd. Erfaringen, som lærerne udtrykker, er altså, at de to ting langt fra er sammenfaldende.

Flere andre lærere peger på de forskellige regler i fag og dele af prøven som en kilde til forvirring over reglerne. En lærer skriver:

”Det er vanskeligt for eleverne at navigere i de mange regler for de forskellige fag. Jeg tænker man må ensrette, med mindre det er en vigtig del af Folkeskolen at kunne hitte ud af de forskellige regler i fagene”

(Lærer)

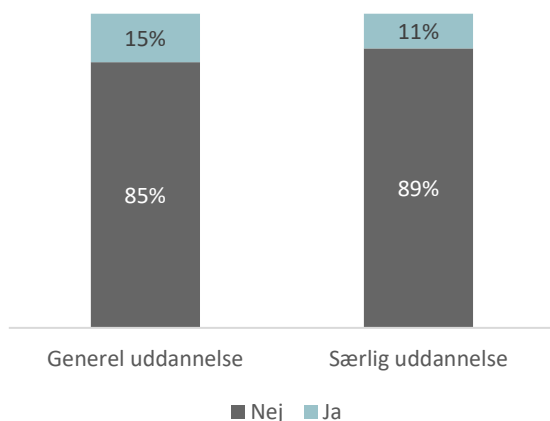
Det tyder altså på, at eleverne ikke kan skelne fagene fra hinanden. Det er altså endnu en kilde til at

eleverne ubevidst kommer til at snyde, uden at det nødvendigvis er deres intention.

4.3 Censorernes arbejde med snyd

I kapitel 2 angav en stor andel af censorerne, at eleverne kopierede kortere eller længere tekststykker direkte fra internettet. Det er derfor interessant at belyse hvordan de opdager snyd og hvilke værktøjer, de har til rådighed for at opdage snyd. Censorerne er blevet bedt om at angive, om de har modtaget generel uddannelse i at opdage snyd og om de har modtaget specifik instruktion ift. opdage snyd i den nye opgaveform. I figur 4.4 er resultatet vist.

FIGUR 4.4
Har du modtaget generel/særlige uddannelse eller instruktion i at opdage snyd?

Kilde: DAMVAD Analytics 2017, Spørgeskema udsendt til censorer. n=298

15 pct. af censorerne angiver at have modtaget generel uddannelse. Blandt de 15 pct. fortæller censorerne, at de har været på ministeriets censorkurser forskellige steder i landet. De fortæller dog, at emnet kun er berørt overfladisk.

En censor skriver:

"Jeg har deltaget i censormødet i marts, hvor snyd er blevet nævnt. Men jeg har som sådan ikke fået en generel uddannelse eller instruktion i at opdage snyd"

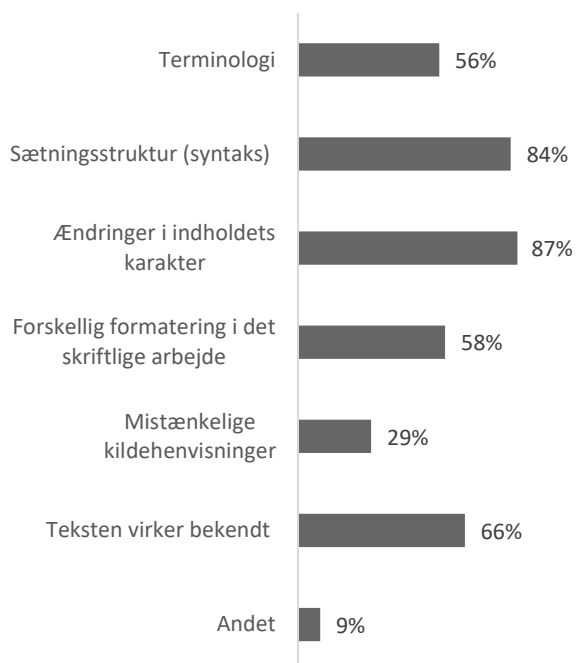
(Censor)

Enkelte censorer nævner online materiale på SkoleKom.Emu.dk, og andre angiver kurser hos Forlaget Gyldendal. De censorer, som har angivet, at de har modtaget særlig uddannelse i at opdage snyd i den nye prøveform angiver også primært censorkursus. Derudover peger flere også på prøvematerialet som en kilde til vejledning i at opdage snyd.

Censorerne blev desuden bedt om at angive, hvad de leder efter når de skal opdage snyd. Resultatet er blevet afbilledet i figur 4.5. Som det fremgår, er der flere forskellige tilgange som censorerne tager i anvendelse ift. til at opdage mistanke om snyd.

FIGUR 4.5

Hvilke kendetegn leder du efter i en besvarelse ift. at opdage snyd?

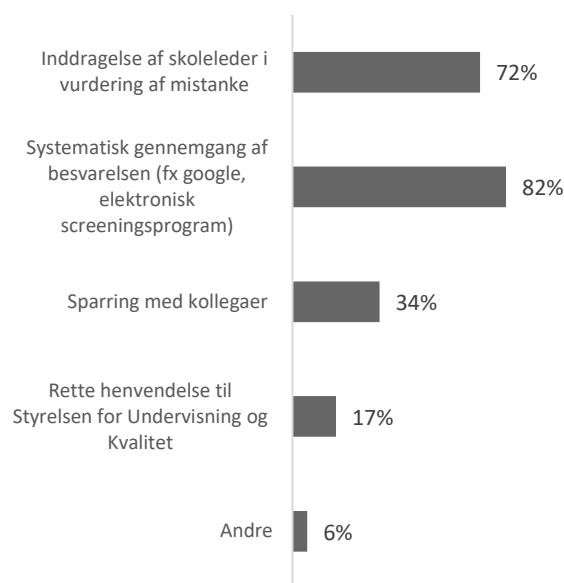
Kilde: DAMVAD Analytics 2017, Spørgeskema udsendt til censorer. Flere svar muligt. n=298

Ændringer i indholdets karakter er det som flest censorer bruger ift. at opdage snyd. Sætningskonstruktioner og struktur er noget, som 84 pct. af censorerne leder efter. Over halvdelen leder desuden også efter særlig terminologi, forskellig formatering, (herunder skrifttype) og tekst som virker bekendt. Blandt de censorer, som har angivet andre kendetegn, er også ændringer i sproget den mest fremtrædende.

Når censorerne har mistanke om snyd, har de flere handlemuligheder. I figur 4.6 er det afbilledet, hvordan censorerne reagerer på mistanke om snyd.

FIGUR 4.6

Hvilke konkrete tiltag tager du efter prøveafholdelsen ved mistanke om snyd?

Kilde: DAMVAD Analytics 2017, Spørgeskema udsendt til censorer. Flere svar muligt. n=298

Som det fremgår, bruger de fleste censorer en systematisk gennemgang af besvarelsen med brug af Google og andre screeningsprogrammer. Ca. hver fjerde censor inddrager desuden skolelederen hvis der er mistanke om snyd. Og lidt under hver femte (17 pct.), tager direkte kontakt til STUK. I blandt de besvarelser som er givet i "andet", har flere lærere angivet, at når de har mistanke om snyd, tager de kontakt til skolelederen og eleven får en nedsat karakter. Der kommer dog ikke nogle yderligere konsekvenser for den enkelte elev. En censor beskriver det således:

"Jeg har i år haft fire stile, hvor eleverne har snydt. Jeg har fundet stederne på nettet. Jeg valgte, at se bort fra det de havde kopieret fra"

nettet og stadigvæk vurdere opgaven. Det giver selvfølgelig en meget dårlig karakter. Efterfølgende har jeg kontaktet elevernes skoleleder. Jeg har haft telefonisk kontakt med et par stykker. Det har ikke givet anledning til yderligere - de har godtaget min forklaring. Jeg har endnu ikke hørt fra de sidste to skoler, og det gør jeg nok heller ikke på nuværende tidspunkt."

(Censor)

Citatet illustrerer hvordan mistanke om snyd altså ikke bliver indrapporteret som snyd og håndteret ude på den enkelte skole.

4.4 Opsummering

Overordnet er det kun meget få tilfælde af snyd som blevet indrapporteret. Skolelederne tager i næsten alle tilfælde mundtlig vejledning i brug vedrørende snyd, og lærerne fortæller, at de fleste elever godt ved hvad snyd er. Samtidig oplever en stor del af lærerne, at eleverne har svært ved at skelne mellem de præcise forskelle ift. hvornår det er snyd at kopiere fra internettet.

Skolerne bruger primært forbud mod andre elektroniske devices end computeren til besvarelsen og ekstra eksamensvagter, for at undgå snyd. De tekniske foranstaltninger, som skolerne kunne vælge at anvende, er det kun meget få der tager i brug.

Cirka 15 pct. af censorerne angiver at have modtaget enten generel eller specifik uddannelse ift. at opdage snyd. De har flere forskellige kendetegn som de leder efter i opgaver ift. snyd, men særligt ændringer i mellem afsnit og mistænkelige sætningskonstruktioner, er noget de holder øje med. I tilfælde af mistanke gør censorerne primært brug af systematisk gennemgang og derefter inddragelse af skolelederen. Det er kun i sjældne tilfælde af mistanker om snyd bliver rapporteret. I de tilfælde har censorerne givet en nedsat karakter, og der er ikke blevet en egentlig sag om snyd.

Opfølgende kommentarer fra praktikere:

Positive erfaringer fra den nye prøveform

I overensstemmelse med surveyundersøgelsens resultater giver skolelederne i de opfølgende interviews udtryk for, at de ikke har oplevet tilfælde af snyd under årets prøveafholdelse. Generelt vurderes det, at gennemførelsen af den nye prøveform på den enkelte skole var en god oplevelse, hvilket en skoleleder udtrykker på følgende måde:

"Det var kun en god og positiv oplevelse. Vi havde faktisk ingen udfordringer"

(Skoleleder)

Censorerne peger imidlertid alle på enkelte tilfælde af snyd. Det er i den forbindelse relevant at være opmærksom på, at censorerne sidder med flere hundrede besvarelser, mens de enkelte skoler blot har én årgang til eksamen.

Faglærere står primært for det forebyggende arbejde med snyd

I tråd med surveyresultaterne fortæller en skoleleder, at han primært benytter sig af mundtlig vejledning om snyd til eleverne. Dette består dog mest i en formel procedure, hvor han læser reglerne op inden termin- og afgangsprøverne. Det forebyggende arbejde stod klasselærerne for i løbet af året. Skolelederen ser det ikke som en struktureret indsats, men snarere et samarbejde, hvor han løbende havde sparring med lærerne og sikrede sig, at de havde sat sig ind i retningslinjerne. Resten overlod han til de enkelte danskfaglige kernefærdigheder. Han fortæller i den forbindelse:

"Jeg snakkede meget med klasselærerne, og de stod så for den grundige information til eleverne. Lærerne havde fortalt eleverne om det løbende gennem året, og på den måde var de godt forberedt. Der er nok en faglig stolthed i at give eleverne de bedste muligheder for at klare sig godt til prøver. Derfor kører det mere eller mindre af sig selv"

(Skoleleder)

Arbejdet med snyd bør ikke tage overhånd

I forbindelse med det øgede fokus på snyd med den nye prøveform vurderer en censor, at det er selvfølgelig vigtigt at forebygge og arbejde med at opdage snyd. Hun understreger dog, at det ikke må fjerne fokus fra danskfaglige kernefærdigheder. Hun uddyber dette på følgende måde:

"Jeg er bange for, at brugen af internettet til prøverne kan medvirke, at det sproglige og indholdsmæssige ryger i baggrunden til fordel for at kigge på snyd. Det er afgørende, at der primært fokuseres på at elevernes skriftlige formidling og ikke kun snyd. Den balance skal man prøve at finde"

(Lærer)

Nye forslag til at forebygge og opdage snyd

I forhold til relevante tiltag til at forebygge og opdage snyd på sigt foreslår en censor, at de fik gratis adgang til relevante online portaler, som i dag koster penge. På den måde kan censorerne hurtigere tjekke om der er tale om snyd i en besvarelse. Derudover påpeger en censor, at adgangen til internettet kombineret med, at det er en beskikket censor, der retter besvarelserne, forstærker risikoen for snyd. Hun foreslår i den forbindelse, af klassens faglærer med fordel også kunne rette besvarelserne igennem:

"Der ville aldrig foregå snyd, hvis elevernes faglærere også rettede stilene igennem"

(Censor)

Både lærere, censorere og skoleledere peger i de opfølgende interviews ydermere på, at der med fordel kunne indføres et system, hvor alle besvarelser bliver scannet. Dette vil dels sikre, at alle tilfælde af snyd bliver opdaget, dels muliggøre, at censorerne ikke på samme måde skal lede efter tilfælde af snyd, og dermed kan fokusere på udelukkende at rette besvarelserne.

Endelig fremhæver en skoleleder i forbindelse med læringspunkter fra årets prøveafholdelse særligt et element, der af værd at overveje til næste år:

"Et højt informationsniveau omkring snyd og hvad prøven går ud på i løbet af året vil give pote til prøven. Det er der, det lange forarbejde bærer frugt"

(Skoleleder)

5 Lærernes forudsætninger for at undervise i dansk med internettet som et fagligt hjælpemiddel

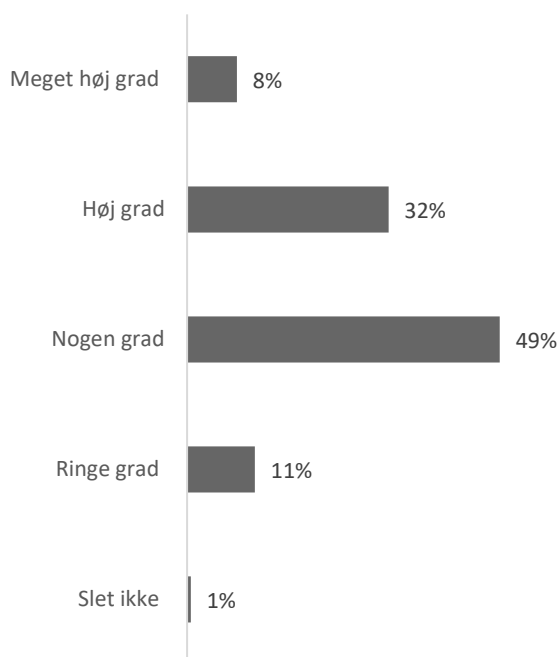
Formålet med dette kapitel er at vise hvilke forudsætninger, som lærerne har for at undervise i dansk med internettet som et fagligt hjælpemiddel. Skoleledere inddrages desuden for at belyse hvilke rammevilkår, som skolelederne stiller til rådighed og hvilke fremtidige behov, de ser ift. at klæde lærerne på til at undervise i de nye kompetencer.

5.1 Læreres kompetencer

Lærerne er blevet bedt om at angive i hvor høj grad de føler sig klædt på til at undervise eleverne i kritisk informationssøgning og brug af internettet. Svarene er gengivet i figur 5.1.

FIGUR 5.1

I hvor høj grad føler du dig klædt på til at undervise dine elever i kritisk informationssøgning og brug af internettet?

Kilde: DAMVAD Analytics 2017, Spørgeskema udsendt til lærere. n=703

Som det fremgår, er der stor spredning over i hvor høj grad lærerne føler sig klædt på til at undervise i internettet som et fagligt værktøj. 89 pct. vurderer

dog, at de i nogenlunde grad eller bedre er i stand til at gennemføre undervisningen. 11 pct. vurderer at de kun i ringe grad kan varetage opgaven, mens 1 pct. slet ikke føler sig klædt på til opgaven.

Lærerne blev bedt om at uddybe deres svar. Flere lærere peger på, at de ikke kan følge med udviklingen på området, og at de af den grund har svært ved at undervise kvalificeret. En lærer udtrykker det således:

"Der er en stor udvikling indenfor de muligheder, der er ved at benytte internettet, og derfor er det ofte svært at nå omkring det hele. Eleverne "overhaler" mig på flere områder, hvis jeg ikke hele tiden holder mig opdateret. Det ville være dejligt, hvis der udkom et nyhedsbrev eller lign. som kunne give mig som undervisning "det sidste nye"."

(Lærer)

Andre lærere peger på, at de bruger deres egen erfaring og viden om nettet til at undervise ud fra.

"Jeg føler, at jeg som person i høj grad er godt klædt på til kritisk informationssøgning, men jeg synes, at det er svært at kopiere det kritiske blik, jeg selv anvender, til eleverne. Jeg forsøger at anskueliggøre nogle af de trædesten, jeg selv anvender. (...) Det, jeg derfor mangler, er flere redskaber til at angribe kildekritikken fra flere forskellige vinkler og dermed gøre den mere tilgængelig og virkelighedsnær."

(Lærer)

Begge ovenstående citater peger på, at lærerne har et grundlag for at undervise eleverne. Fordi lærerne trækker på deres egen erfaring, kan det være vanskeligt at overføre det til eleverne og gøre det relevant for dem. Det resultat stemmer overens med resultaterne fra tidligere kapitler, som også peger på, at eleverne har svært ved at forstå vigtigheden af kildekritik og alvorligheden af plagiat fra nettet.

I forlængelse af ovenstående, peger flere lærere også på, at der mangler opdateret undervisningsmateriale og opgavesæt som er egnet til at inddrage internettet som fagligt hjælpemiddel. Følgende citat er illustrativt for mange af lærernes kommentarer.

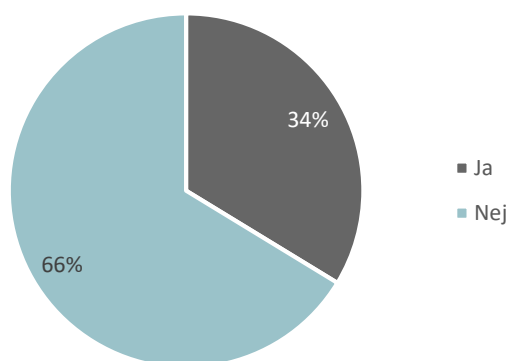
"Der mangler opgaver til skriftlig fremstilling med adgang til internettet, så vi kan bruge dem i undervisningen."
(Lærer)

"Der mangler undervisningsmaterialer der passer til målgruppen."
(Lærer)

Resultatet peger på, at ved at stille disse materialer til rådighed, vil flere lærer kunne undervise kvalificeret i brug af internettet.

Præcis en tredjedel af lærerne har modtaget information eller uddannelse i brug af internettet som fagligt hjælpemiddel (Figur 5.2). Der er ingen nævneværdig forskel mellem de lærere, der har deltaget i forsøgsprøver, og dem hvor 2017 har været det første år.

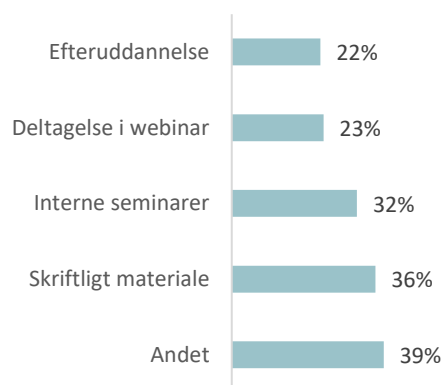
FIGUR 5.2
Har du modtaget uddannelse eller information om at undervise i brug af internettet?

Kilde: DAMVAD Analytics 2017, Spørgeskema udsendt til lærere. N=703

Blandt de lærere, der har modtaget undervisning viser figur 5.3 hvilken form for undervisning, de har modtaget. Lærerne kan have modtaget mere end en form, hvorfor søjlerne ikke summerer til 100 pct.

FIGUR 5.3
Hvilken form for uddannelse eller information har du modtaget?

Kilde: DAMVAD Analytics 2017, Spørgeskema udsendt til lærere. Flere svar muligt. n=236

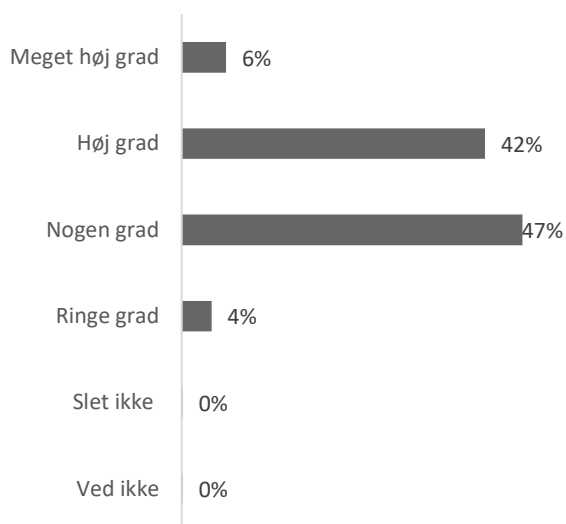
Blandt de lærere, der har angivet "andet" er næsten alle svar rettet mod kursus-aktivitet. Nogle afholdt på deres skole eller kommune, andre afholdt privat.

5.2 Skoleledernes vurdering

Skolelederen er den ansvarlige ude på den enkelte skole ift. at sikre undervisningens kvalitet. Det er derfor interessant, hvordan de vurderer lærernes evner ift. undervise i de nye elementer. Deres overordnede vurdering er afbilledet i figur 5.4.

FIGUR 5.4

I hvor høj grad vurderer du, at lærerne er klædt på til at undervise eleverne i kritisk informationsøgning og brug af internettet?

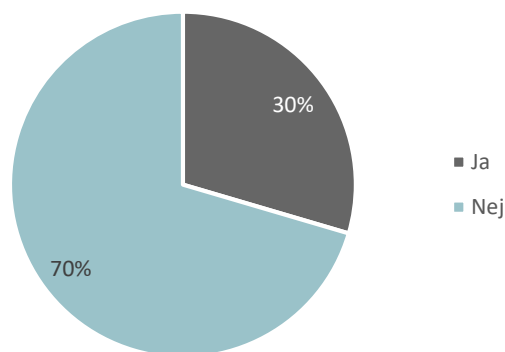

Kilde: DAMVAD Analytics 2017, Spørgeskema udsendt til lærere. n=703

Skoleledernes vurdering stemmer overens med lærernes egen vurdering. I alt vurderer 96 pct., at lærerne i nogen grad eller bedre, er klædt på til at undervise i kritisk informationsøgning og brug af internettet.

FIGUR 5.5

Har I lavet konkrete tiltag for at klæde lærerne bedre på til at undervise i kritisk informationsøgning og brug af internettet?

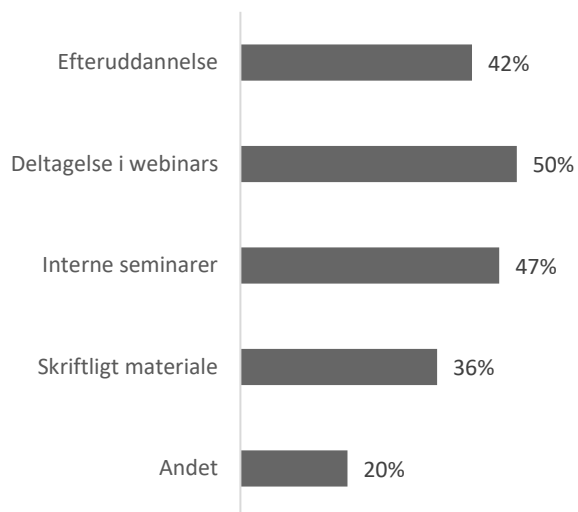

Kilde: DAMVAD Analytics 2017, Spørgeskema udsendt til skoleledere. n=741

30 pct. af skolelederne fortæller, at de har lavet konkrete tiltag for at klæde lærerne bedre på til opgaven (figur 5.5). Det stemmer ligeledes godt overens lærernes svar, hvor 33 pct. angav det samme. Fordelingen mellem de forskellige former er dog anderledes. Fordelingen er vist i figur 5.6.

FIGUR 5.6

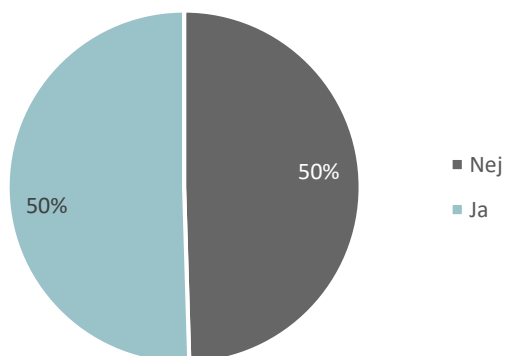
Hvilke tiltag har I lavet for at klæde lærerne bedre på til at undervise i kritisk informationssøgning og brug af internettet?

Kilde: DAMVAD Analytics 2017, Spørgeskema udsendt til skoleledere. Flere svar muligt. n=220

FIGUR 5.7

Oplever du et behov for at uddanne lærerne i undervisning i kritisk informationssøgning og brug af internettet i fremtiden?

Kilde: DAMVAD Analytics 2017, Spørgeskema udsendt til skoleledere. n=743

Skolelederen angiver i højere grad webinarer og interne seminarer som kilde til information og uddannelse.

50 pct. af skolelederne vurderer, at der i fremtiden vil være et behov for at uddanne lærerne (figur 5.7), fordi det er et område, som er i udvikling, og derfor peger mange skoleledere på behovet for løbende at opdatere lærernes kompetencer. Af samme grund peger flere på at et stationært kursus ikke er den bedste løsning. En skoleleder udtrykker det således:

Hele vores måde at kommunikere på, at søge viden på og at modtage og filtrere nyheder forandres konstant. Det er derfor umuligt med et "standardkursus". Det handler mere om at få nogle værktøjer til at kunne forstå og tackle de konstante forandringer. Elever bruger ofte andre infokanaler end vi voksne. De kanaler skifter også konstant. Det er en udfordring for undervisere (og forældre!) at kunne forstå og arbejde med det.

(Skoleleder)

Der er ingen nævneværdige forskelle imellem skoler, som har været tilmeldt forsøgsprøven, og dem der ikke har været tilmeldt forsøgsprøven.

5.3 Opsummering

De fleste lærere vurderer, at de har kompetencer i et vist omfang ift. at undervise i kritisk informationsøgning og brug af internettet ift. de kriterier som elever bliver målt på. Ca. halvdelen vurderer dog, at de kun i nogen grad er klædt på til at undervise i de nye emner og kompetencer. Lærerne peger på, at de i høj grad trækker på deres egen forståelse og brug af internettet i deres undervisning. Det betyder, at de ofte har svært ved at overbevise eleverne om vigtigheden af kildekritik. Eleverne modtager altså undervisningen, men det er en udfordring at få dem til at forstå og tage det ind.

Skoleledernes vurderinger ligger i høj grad på linje med lærerne. De vurderer i lidt højere grad, at lærerne er klædt på og peger i højere grad på, at de har deltaget i webinars og interne seminarer.

Lærerne efterspørger særligt undervisningsmateriale og opgavesæt hvor internet er tænkt ind som et fagligt hjælpemiddel. Halvdelen af skolelederne vurderer, at der i fremtiden vil være et behov for at uddanne lærerne yderligere i kritisk informationsøgning og brug af internettet.

Opfølgende kommentarer fra praktikere:

Ønske om opkvalificering trods manglende oplevet behov

I de opfølgende interviews giver skolelederne overordnet udtryk for, at lærerne i høj grad er klædt på til at undervise elever i kritisk informationsøgning og brug af internettet. Deres udsagn stemmer således overens med surveyundersøgelsens resultater. Ingen af de adspurgte skoleledere vurderer, at lærerne har et reelt behov for uddannelse eller en form for opkvalificering. Dette adskiller sig en smule fra surveyresultaterne, hvor 50% af skolelederne oplever et behov for i fremtiden at uddanne lærere i undervisning i kritisk informationsøgning og brug af internettet. En skoleleder understreger i den forbindelse, at de fortsat gerne vil holde lærerne opdaterede og derfor altid vil prioritere opkvalificering, hvis der kommer nogle relevante kurser:

"Hvis der kommer noget ind på skolen, som vi skal forholde os til, bakker vi selvfølgelig op om det. Vi vil bestemt prioritere det, så de kan komme afsted på kurser. Også selvom lærerne ikke som sådan behøver opkvalificering"

(Skoleleder)

De interviewede lærere oplever i overensstemmelse med surveyresultaterne, at de er klædt godt på til at undervise eleverne i kritisk informationsøgning og brug af internettet. En lærer forklarer i den forbindelse, at selvom han hele tiden holder sig opdateret, alligevel vil takke ja til et kursus, hvis han blev det tilbudt:

"Jeg føler ikke som sådan jeg mangler kompetencer til at undervise eleverne. Men hvis skolen tilbød et kursus, vil jeg klart sige ja"

(Lærer)

Ovenstående citat er således et eksempel på en lærer, der uanset kompetenceniveau ift. at undervise eleverne i de nye internetbaserede kompetencer, er interesseret i at deltage i forskellige former for efteruddannelse og kurser.

I de opfølgende interviews efterspørger lærerne samstemmigt mere tilgængeligt undervisningsmateriale, der henvender sig til prøveformer med adgang til internettet. Dette er i høj grad i overensstemmelse med surveyresultaterne. En lærer vurderer i den forbindelse, at det bliver nemmere at forberede eleverne til den nye prøveform, når der kommer flere prøvesæt fra tidligere år.

6 Sammenfatning

Undersøgelsen har givet flere interessante indsigter ift. hvordan skolerne har arbejdet med den nye prøveform. I dette kapitel samles de mest interessante fund. I figur 6.1 er de vigtigste pointer samlet.

6.1 Ingen forskel imellem forsøgsskoler og andre

Det første interessante fund er, at der ikke er nogle signifikante forskelle mellem de skoler som har deltaget i forsøgsprøven de sidste 4 år, og dem der for første gang i har deltaget. Der fandtes en forventning om, at skolerne der har deltaget i forsøgsordningen ville have andre og flere erfaringer, både på skoleniveau og for den enkelte lærer.

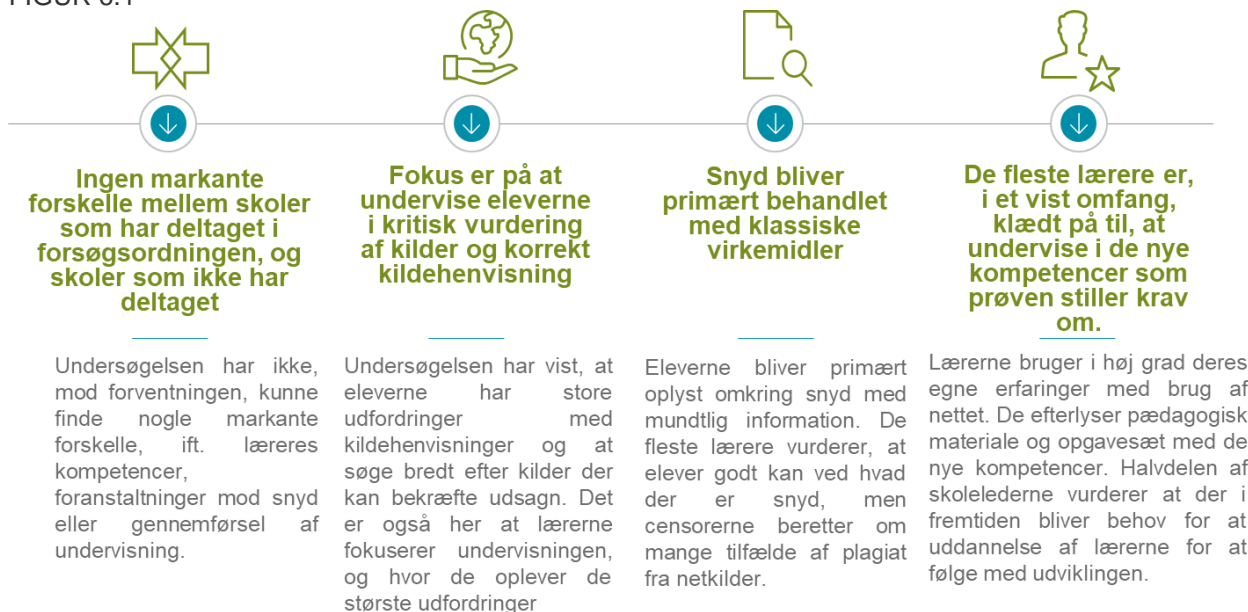
Resultatet af undersøgelsen har dog vist, at der ikke er nogle markante forskelle i, hvordan skolerne arbejder med kritisk informationssøgning og brug af

internettet som et fagligt hjælpemiddel. Der er ingen forskel i undervisningsformerne som anvendes, eller hvilke elementer, som der undervises i. Der er ligeledes ikke nogen forskelle i, hvordan skolerne arbejder med at informere eleverne om snyd. Der er heller ikke nogen markante forskelle i hvordan skolerne arbejder med at opdage snyd. Den første erfaring er altså, at skolerne ikke af sig selv nødvendigvis tilpasser hverken undervisning eller prøveafholdelse af at have gennemført den nye prøveform i flere år. Skolerne kan altså ikke forventes fremadrettet selv at tilpasse undervisningen til den nye prøveform.

6.2 Kildekritiske kompetencer

Undervisningen ift. den nye prøveform fokuserer primært på at vurdere materiale fundet på nettet kil-

FIGUR 6.1

Kilde: DAMVAD Analytics 2017.

dekritisk og at citere korrekt samt at opbygge en referenceliste. Samtidig fortæller lærerne, at det eleverne har nemmest ved, er at søge på nettet og finde frem til relevant materiale. Udfordringen for eleverne består derfor primært i at forholde sig kritisk til kilderne, samt at bevæge sig væk fra de øverste hits på Google. Censorerne har den samme overordnede opfattelse, men tilføjer at rigtig mange elever kopierer kortere eller længere passager direkte fra internetkilder uden at citere eller angive reference. Overordnet vurderer censorerne, at eleverne har store udfordringer med alle de oplistede kompetencer som er forbundet den nye opgaveform. Det resultat viser, at der forsat er et stort arbejde med at forberede elevernes kompetencer i at anvende internettet i en faglig sammenhæng, på trods af at eleverne i høj grad er hjemmevante på internettet. Erfaringen er derfor, at det ikke blot er nødvendigt at oplyse eleverne omkring de faglige krav. For at eleverne kan udvikle en forståelse, der bryder med deres dagligdagsomgang med internettet, er der behov for pædagogiske værktøjer og materiale særligt rettet mod de nye kompetencer som eleverne skal have. Det er også noget som mange lærer efterspørger, sammen med opgavesæt som inddrager brug af internettet.

6.3 Forsat behov for at arbejde med grænserne for snyd

Ift. at undgå snyd, gør skolerne primært brug af hvad der kan betegnes som klassiske virkemidler. For at forberede eleverne gør næsten alle skoler brug af mundtlig oplysning. Lærerne vurderer at langt de fleste elever godt er klar over hvad der er snyd og hvad der ikke er snyd. Samtidig forklarer flere lærere dog også, at de har svært ved at forklare eleverne hvorfor de ikke må kopiere direkte fra nettet. Adgang til nettet gør det meget nemmere for

eleverne at kopiere end det har været før. Det kræver derfor en ekstra indsats at informere og arbejde aktivt med hvor grænserne går. Baseret på censorernes tilbagemeldinger er erfaringen altså, at der forsat er et stort arbejde med denne problemstilling.

6.4 Behov for nyt undervisningsmateriale

Lærerne vurderer overordnet, at de har kompetencer til at undervise i kritisk informationssøgning og brug af internettet. De underviser dog primært ud fra deres egen brug af internettet og trækker på deres kollegaer ift. hvordan man bedst kommunikerer budskaberne til eleverne. Skolelederne vurderer ligeledes, at lærerne har kompetencer til at gennemføre undervisningen. Samtidig vurderer halvdelen, at der i fremtiden vil være behov for øget efter-/videreuddannelse, for at lærerne kan undervise i kritisk informationssøgning og brug af internettet. Fordi at det er et felt som udvikler sig, peger flere dog på at statiske kurser ikke vil være en god løsning. I stedet skal lærerne udstyres med nogle værktøjer som kan opdatere dem på den nyeste udvikling, samt pædagogiske værktøjer til at lærer det til eleverne.

7 Metode

Erfaringsopsamlingen bygger på en kombination af interview- og survey data. Tilgangen er valgt for at give den dybeste og mest anvendelsesorienteret videnopsamling. Dyb viden opsamles i hhv. pilot-interview og opfølgende interviews. Samtidig sikres den brede repræsentativitet med surveys. I dette kapitel gennemgås den praktisk gennemførelse af erfaringsopsamlingen.

7.1 Indledende arbejde

Udviklingen af den konkrete gennemførelse startede på et opstartsmøde med STUK og DAMVAD Analytics. De konkrete emner som STUK ønskede at undersøge og hvilke hypoteser som de ønskede at belyse blev diskuteret. Samtidig blev det aftalt at alle censorer og skoler skulle kontaktes. Ved at kontakte samtlige skoler og censorer er udgangspunktet for undersøgelsen populationsdata for to ud af de tre kontaktgrupper.

STUK har ikke direkte kontaktinformation på dansklærerne. Derfor blev skolelederne indledningsvis kontaktet på mail. Formålet var todelt: For det første at få skolelederen til at udlevere navn og kontaktinformation på samtlige dansklærere der har haft elever til prøven i dansk skriftlig fremstilling med internettet som fagligt hjælpemiddel. Derudover skulle denne indledende mail advisere skolelederen ift. den kommende undersøgelse. Derved kan det forventes, at få en højere svarprocent, samt mere valide svar, fordi skolelederne har haft tid til at indsamle den relevante information.

I alt blev 1645 skoleledere kontaktet som en del af denne indledende kontaktrunde. I alt svarede 695 skoleledere svarende til 42%. I alt meldte de tilbage med personlige mails på 1759 dansklærere. Disse 1759 mails udgør altså et sample af alle dansklærere. Det høje antal respondenter fra et bredt udsnit

af skolerne betyder, at der må herske tiltro til repræsentativiteten af samplet.

7.1.1 Udarbejdelse af spørgeskemaer

Tre spørgeskemaer er blevet udarbejdet, et for hver af de tre undersøgelsesgrupper, hhv. censorer, lærere og skoleledere.

Spørgsmålene er udarbejdet med henblik på at give præcise svar på de temaer som er præsenteret i ovenstående kapitler. Spørgsmålsformuleringerne tager udgangspunkt i stor erfaring med at belyse undervisnings og kompetencevurderinger i spørgeskemaform. Samtidig er rapporten "*Undersøgelse af snyd ved eksamen - Survey for Styrelsen for Undervisning og Kvalitet om snyd ved prøver og eksamen i de gymnasiale uddannelser*" (STUK, marts 2017) blevet anvendt som inspirationskilde, særligt ift. at belyse spørgsmål om hvordan skolerne arbejder med at opdage snyd.

Alle spørgsmål er udformet efter gængse kriterier for spørgeskemaer. Spørgsmålene efterlader minimalt fortolkningsrum for den enkelte respondent, og alle spørgsmål er entydige og forståelige for alle. Det sikrer, at datasættene kan betragtes som valide. Samtidig er der i spørgeskemaerne blevet prioriteret at have mange åbne fritekstfelter. Det skal sikre en dyb forståelse af de svar, som respondenterne giver.

De tre spørgeskemaer er udviklet individuelt, men det er prioriteret, at have spørgsmål der går på tværs af grupperne. På den måde er det muligt at sammenligne de forskellige gruppers svar.

Udarbejdelsen er sket i tæt samarbejde med STUK, som har budt ind med konkrete spørgsmål og kommenteret og godkendt de endelige udkast. I denne proces bød ministeriets undervisningskonsulenter

også ind med detailviden og forslag til formuleringer.

Endelig blev alle tre spørgeskemaer pilottestet i blandt udvalgte respondenter i alle tre grupper. I telefoninterview gennemgik respondenterne spørgeskemaernes med en konsulent fra DAMVAD Analytics. Formålet var, at sikre at alle spørgsmål var meningsgivende og præcise for målgruppen. Samtidig bød pilottesterne også ind med konkrete forslag til emner der ikke var blevet belyst. Pilotinterviewene gav anledning til endnu en retterunde i spørgeskemaerne. Disse blev de endelige spørgeskemaer. I bilag 1 er de tre konkrete spørgeskemaer gengivet i deres fulde længde.

7.2 Indsamling

De tre spørgeskema blev sat op i det online survey system Analyzer, og udsendt pr. mail til respondenterne. De tre spørgeskemaer blev udsendt d. 17. maj 2017. Denne dato blev valgt fordi den lå umiddelbart efter afholdelse af den ordinære prøve i skriftlig dansk fremstilling med internettet som fagligt hjælpemiddel. På dette tidspunkt havde respondenterne frisk hukommelse ift. deres indtryk af prøveopsætningen, samt det forbyggende arbejde og det efterfølgende arbejde med snyd.

I alt blev 2 rykkere sendt ud, over en periode på 3 uger. Derudover blev alle henvendelser fra respondenter håndteret personligt af konsulenter i DAMVAD Analytics. Henvendelserne handlede primært til at praktiske udfordringer med at åbne links og respondenter der forvekslede spørgeskemaet med andre spørgeskemaer de havde modtaget. Ingen henvendte sig med spørgsmål til indholdet eller fordi de ikke kunne forstå spørgsmålene. Det giver tiltro til, at spørgsmålene har været forståelige og klare for respondenterne.

D. 7 juni lukkedes systemet for yderligere besvarelser.

Responsrater på de tre spørgeskemaer:

Skoleledere:

Forsøgt kontaktet: 1645 unikke respondenter

- 714 gennemførte besvarelser = 43 pct. af populationen
- 235 ufuldstændige besvarelser = 14 pct. af populationen
-

Censorer

Forsøgt kontaktet: 376 unikke respondenter:

- 295 fuldstændige besvarelser = 78 pct. af populationen
- 19 ufuldstændige besvarelser = 5 pct. af populationen.
-

Lærer

Forsøgt kontaktet: 1759 unikke respondenter:

- 673 fuldstændige besvarelser = 38 pct. af samplet
- 122 ufuldstændige besvarelser = 7 pct. af befolkningen

De indkomne responsrater er tilfredsstillende ift. at opsamle erfaring fra et bredt udsnit af lærere, censorer og skoleledere. Særligt for censorerne er der opnået meget høj responsrate, som giver et bredt snit af censorernes vurderinger og erfaringer. Det har været essentielt at opnå en høj svarprocent, særligt i denne gruppe, fordi populationen er så relativt lille. For de to andre respondentgrupper er responsraten lavere, men grundet det høje antal kontaktede, er det en mindre udfordring.

7.3 Dataudtræk og analyse

Efter dataindsamlingsperioden er data trukket ud af Analyzer systemet i CSV-filer. Data er herefter blevet rensset og behandlet i Excel. Alt databehandling er lavet med henblik på at fremstille data unbiased og med mindst muligt manipulation af det rå datasæt. Data fremstilles derfor direkte i deskriptive tabeller og figurer. Alle figurer er desuden udformet således, at de kan aflæses direkte og uden reference til andre figurer eller teksten. Teksten fungerer som understøttende forklaringer af den vigtigste viden fra figurer og tabeller. Samtidig fungerer teksten som en fortolkningsramme af de vigtigste pointer, som relaterer sig til temaet i det givne kapitel. I gennem alle kapitler præsenteres citater der illustrerer eller uddyber pointerne, som udtrækkes fra tabeller og figurer. Alle citaterne er taget direkte og uredigeret fra respondenternes fritekstbesvarelser. Citaterne er præsenteret i deres fulde længde (med få undtagelser, hvor dette er klart markeret).

Udvælgelsen af citater er sket på baggrund af, hvor stor en del af citater der udtrykker en lignende holdning eller vurdering. Samtidig er udvælgelsen sket ud fra en betragtning om, hvor godt citatet illustrerer den ønskede pointe. Med denne tilgang bruges citaterne altså understøttende, og med fokus på at udbygge den erfaring som rapporten opsamler.

Hvert kapitel afsluttes med en boks, hvor respondentgrupperne kommenterer og uddyber de pointer der er blevet fremdraget. Det giver et lag mere i pointerne hvor respondenter forholder sig til den opsamlede viden, nuancerer og forklarer. Denne tilgang er valgt, for at sikre endnu højere validitet i erfaringerne som opsamles. Tilgangen udnytter desuden den naturlige ekspertrolle, som udøvende aktører har, på en systematisk måde. Disse kommentarer er indsamlet ved at et udkast er sendt til lærerne

og de er herefter blevet interviewet med henblik på at udtrække mest muligt viden.

Samlet set har tilgangen tilladt at opsamle mange interessante erfaringer som i nærværende rapport er præsenteret.

8 Bilag 1: Spørgeskemaer

8.1 Spørgeskema udsendte til censorer

1. Velkommen til spørgeskemaundersøgelsen vedrørende prøven dansk skriftlig fremstilling med adgang til internettet

2. Har du tidligere rettet forsøgsprøver i dansk skriftlig fremstilling med adgang til internettet?

(Angiv kun ét svar)

Ja - Gå til 3

Nej - Gå til 4

3. I hvilke(t) år har du rettet forsøgsprøver i dansk skriftlig med adgang til internettet?

(Angiv gerne flere svar)

2013

2014

2015

2016

4. De følgende spørgsmål vil fokusere på elevernes kompetencer inden for kritisk informations-søgning og brug af internettet

5. Angiv venligst elevernes kompetencer inden for følgende elementer ift. kritisk informationssøgning og brug af internettet

(Angiv kun et svar pr. spørgsmål)

Fremragende

God

Middel

Under middel

Ringe

Undersøge og
vurdere infor-
mation kilde-
kritisk

Sortere,
vælge og re-
digere infor-
mation til et
bestemt for-
mål

Citere og re-
ferere korrekt
fra forskellige
kilder

Søgning og
anvendelse af
billeder

Opstilling af
korrekt kilde-
liste

6. Forklar med dine egne ord, hvad du oplever, at eleverne har nemt ved ift. informationssøgning internettet

7. Forklar med dine egne ord, hvad du oplever, at eleverne har vanskeligt ved ift. informationssøgning på nettet

8. De næste spørgsmål vil omhandle arbejdet med at opdage snyd

9. Har du modtaget generel uddannelse eller instruktion i at opdage snyd? (Fx skriftlig vejledning, informationsmøder fra kommunen, Undervisningsministeriet eller andet)

(Angiv kun ét svar)

Nej

Ja - uddyb gerne

10. Har du modtaget særlig uddannelse eller instruktion i at opdage snyd i forbindelse med den nye prøveform? (Fx skriftlig vejledning, informationsmøder fra kommunen, Undervisningsministeriet eller andet)

(Angiv kun ét svar)

Nej

Ja - uddyb gerne

11. Har du yderligere værktøjer til rådighed ift. at opdage snyd?

(Angiv kun ét svar)

Nej

Ja - uddyb gerne

12. Hvilke kendetegn leder du efter i en besvarelse ift. at opdage snyd?

(Angiv gerne flere svar)

- Terminologi
- Sætningsstruktur (syntaks)
- Ændringer i indholdets karakter
- Forskellig formatering i det skriftlige arbejde
- Mistænkelige kildehenvisninger
- Teksten virker bekendt

Andet - uddyb gerne

13. Hvilke konkrete tiltag tager du efter prøveafholdelsen ved mistanke om snyd?

(Angiv gerne flere svar)

- Inddragelse af skoleleder i vurdering af mistanke
- Systematisk gennemgang af besvarelsen (fx google, elektronisk screeningsprogram)
- Sparring med kollegaer
- Rette henvendelse til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet

Andet - uddyb gerne

14. Føler du, at du er klædt på til at opdage snyd efter det er blevet obligatorisk at afholde prøverne i dansk skriftlig fremstilling med adgang til internettet?

(Angiv kun ét svar)

- Nej
- Ja
- Ved ikke

15. Hvis du har kommentarer til ovenstående spørgsmål, uddyb gerne

16. Hvilke kompetencer eller værktøjer kunne du godt tænke dig ift. at opdage snyd?

17. Mange tak for din besvarelse!

Tryk på linket for at afslutte undersøgelsen

8.2 Spørgeskema udsendt til dansklærer

1. Velkommen til spørgeskemaundersøgelsen vedrørende prøven dansk skriftlig fremstilling med adgang til internettet

2. Har du haft en eller flere klasser, som har været tilmeldt forsøgsprøven i dansk skriftlig fremstilling med adgang til internettet?

(Angiv kun ét svar)

Nej - Gå til 4

Ja - Gå til 3

3. I hvilke(t) år var din klasse tilmeldt forsøgsprøven i skriftlig dansk med adgang til internettet?

(Angiv gerne flere svar)

2013

2014

2015

2016

4. De følgende spørgsmål vil fokusere på hvordan du arbejder med at styrke elevernes kompetencer inden for kritisk informationssøgning og brug af internettet

5. På hvilken måde indgår kritisk informationssøgning og brug af internettet i undervisningen?

(Angiv gerne flere svar)

Det er en integreret del af undervisningen

Der arbejdes med det som et tema/kursus op til prøverne

Der arbejdes med det som et tema/kursus i løbet af skoleåret

Der arbejdes løst med at gøre eleverne bekendte med brug af internettet

Andet, angiv gerne

6. Arbejder du på andre måder med at udvikle elevernes kompetencer inden for kritisk informationssøgning og brug af internettet i undervisningen?

(Angiv kun ét svar)

Nej

Ja - uddyb gerne

7. Angiv i hvor høj grad følgende undervisningsformer indgår i undervisningen for at styrke elevernes kompetencer inden for kritisk informationssøgning og brug af internettet:

(Angiv kun et svar pr. spørgsmål)

	Meget høj grad	Høj grad	Nogen grad	Mindre grad	Slet ikke
Tværfagligt projektarbejde	☐	☐	☐	☐	☐
Skriftlige opgaver, som har været baseret på en inddragelse af internettet	☐	☐	☐	☐	☐

Undervisning i anvendelse af internettet, herunder hvordan informations-søgning generelt gribes an, hvordan oplysninger håndteres og hvordan eleverne refererer til originale kilder

☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Anvendelse af prøvesæt med adgang til internettet

☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Anvendelse af prøvesæt uden adgang til internettet

☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Plenumdiskussioner i klassen

☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Inkorporeret som et generelt tema i den øvrige undervisning

☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Undervisning målrettet særlige portaler og kilder på internettet (Fx EMU eller FaktaLink)

☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

8. Anvender du andre undervisningsformer med henblik på at styrke elevernes kompetencer inden for kritisk informationssøgning og brug af internettet?

(Angiv kun ét svar)

Nej

Ja - uddyb gerne

9. Angiv i hvor høj grad du underviser eleverne i følgende elementer:

(Angiv kun et svar pr. spørgsmål)

	Meget høj grad	Høj grad	Nogen grad	Mindre grad	Slet ikke
Hjælpe midler til informationssøgning	☐	☐	☐	☐	☐
Benytte målrettede strategier til søgning og søge systematisk	☐	☐	☐	☐	☐
Undersøge og vurdere information kildekritisk	☐	☐	☐	☐	☐
Sortere, vælge og redigere information til et bestemt formål	☐	☐	☐	☐	☐

Citere og referere korrekt fra forskellige kilder

10. Underviser du eleverne i andre elementer i forhold til brug af internettet?

(Angiv kun ét svar)

Nej

Ja - uddyb gerne

11. I hvor høj grad føler du dig klædt på til at undervise dine elever i kritisk informationssøgning og brug af internettet?

(Angiv kun ét svar)

Meget høj grad

Høj grad

Nogen grad

Ringes grad

Slet ikke

12. Uddyb gerne, hvis du har kommentarer til ovenstående spørgsmål

13. Har du modtaget uddannelse eller information om at undervise i brug af internettet?

(Angiv kun ét svar)

Nej - Gå til 15

Ja - Gå til 14

14. Hvilken form for uddannelse eller information har du modtaget?

(Angiv gerne flere svar)

Efteruddannelse

Deltagelse i webinar

Interne seminarer

Skriftligt materiale

Andet - uddyb gerne

15. Mangler du kompetencer for at kunne undervise dine elever i brug af internettet?

(Angiv kun ét svar)

Nej

Ja - uddyb gerne

16. I hvor høj grad har du gjort brug af vejledninger om afvikling og udstyr i forbindelse med den nye prøveform med adgang til internettet?

(Angiv kun ét svar)

Meget høj grad	Høj grad	Nogen grad	Ringe grad	Slet ikke
☐	☐	☐	☐	☐

17. De næste spørgsmål vil omhandle elevernes kompetencer inden for kritisk informationsøgning og brug af internettet

18. Angiv venligst elevernes kompetencer inden for følgende elementer ift. kritisk informationsøgning og brug af internettet:

(Angiv kun et svar pr. spørgsmål)

	Fremragende	God	Middel	Under middel	Ringe
Benytte målrettede strategier til søgning og søge systematisk	☐	☐	☐	☐	☐
Undersøge og vurdere information kildekritisk	☐	☐	☐	☐	☐
Sortere, vælge og redigere information til et	☐	☐	☐	☐	☐

bestemt formål

Citere og referere korrekt fra forskellige kilder

☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Søgning og anvendelse af billeder

☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Opstilling af korrekt kilde-liste

☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

19. Forklar med dine egne ord, hvad du oplever, at eleverne har nemt ved ift. kritisk informations-søgning og brug af internettet

20. Forklar med dine egne ord, hvad du oplever, at eleverne har vanskeligt ved ift. kritisk informationssøgning og brug internettet

21. De følgende spørgsmål vil fokusere på forebyggelse af snyd

22. Hvordan informerer du generelt eleverne om snyd i undervisningen?

(Angiv gerne flere svar)

- Mundtlig vejledning om snyd i undervisningen
- Skriftlig vejledning om snyd
- Særlige tiltag eller fokuseret oplysning om snyd
- Diskussion med og imellem elever om snyd

Andet - uddyb gerne

23. Hvilke tiltag mod snyd tager du før selve prøveafholdelsen?

(Angiv gerne flere svar)

- Mundtlig vejledning om snyd i undervisningen
- Skriftlig vejledning om snyd
- Særlige tiltag eller fokuseret oplysning om snyd
- Diskussion med og imellem elever om snyd

Andet - uddyb gerne

24. Hvor mange af eleverne er efter din vurdering bevidste om, hvad der er snyd?

(Angiv kun ét svar)

- Ingen
- De færreste
- Omkring halvdelen
- Hovedparten

Alle

25. Uddyb gerne, hvis du har kommentarer til ovenstående spørgsmål

26. Mange tak for din besvarelse!

Tryk på linket for at afslutte besvarelsen

8.3 Spørgeskema udsendt til skoleledere

1. Velkommen til spørgeskemaundersøgelsen vedrørende prøven dansk skriftlig fremstilling med adgang til internettet

2. Har din skole tidligere været tilmeldt forsøgsprøven i dansk skriftlig fremstilling med adgang til internettet?

(Angiv kun ét svar)

Ja - Gå til 3

Nej - Gå til 4

3. I hvilke(t) år var din klasse tilmeldt forsøgsprøven i skriftlig dansk med adgang til internettet?

(Angiv gerne flere svar)

2013

2014

2015

2016

4. De følgende spørgsmål vil fokusere på styrkelsen af elevernes kompetencer inden for kritisk informationssøgning og brug af internettet

5. På hvilken måde indgår kritisk informationssøgning og brug af internettet i undervisningen?

(Angiv gerne flere svar)

- Det er en integreret del af undervisningen
- Der arbejdes med det som et tema/kursus op til prøverne
- Der arbejdes med det som et tema/kursus i løbet af skoleåret
- Lærerne arbejder løst med at gøre eleverne bekendte med brug af internettet

Andre måder - uddyb gerne

6. Angiv i hvor høj grad følgende undervisningsformer indgår i undervisningen for at styrke elevernes kompetencer inden for kritisk informationssøgning og brug af internettet:

(Angiv kun et svar pr. spørgsmål)

	Meget høj grad	Høj grad	Nogen grad	Mindre grad	Slet ikke	Ved ikke
Tværfagligt projektarbejde	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skriftlige opgaver med inddragelse af internettet	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Undervisning i anvendelse af internettet, herunder hvordan informationsøgning generelt gribes an, hvordan oplysninger håndteres og hvordan de refererer til originale kilder

Anvendelse af prøvesæt med adgang til internettet

Anvendelse af prøvesæt uden adgang til internettet

Plenumdiskussioner i klassen

Det er inkorporeret som et generelt tema i den øvrige undervisning

Undervisning målrettet særlige portaler og kilder på internettet (Fx EMU eller Fakta-Link)

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

7. Anvender I andre undervisningsformer med henblik på at styrke elevernes kompetencer inden for kritisk informationssøgning og brug af internettet?

(Angiv kun ét svar)

Nej

Ja - uddyb gerne

8. Angiv i hvor høj grad jeres lærere underviser eleverne i følgende elementer:

(Angiv kun et svar pr. spørgsmål)

	Meget høj grad	Høj grad	Nogen grad	Mindre grad	Slet ikke	Ved ikke
Hjælpe midler til informationssøgning	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Benytte målrettede strategier til søgning	☐	☐	☐	☐	☐	☐

og søge systematisk

Undersøge og vurdere information kildekritisk

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Sortere, vælge og redigere information til et bestemt formål

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Citere og referere korrekt fra forskellige kilder

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

9. Underviser lærerne eleverne i andre elementer i forhold til brug af internettet?
(Angiv kun ét svar)

Nej

Ja - uddyb gerne

10. I hvor høj grad vurderer du, at lærerne er klædt på til at undervise eleverne i kritisk informationsøgning og brug af internettet?
(Angiv kun ét svar)

Meget høj grad

Høj grad

Nogen grad

Ringe grad

Slet ikke

Ved ikke

11. Har I lavet konkrete tiltag for at klæde lærerne bedre på til at undervise i kritisk informations-søgning og brug af internettet?

(Angiv kun ét svar)

Ja

Nej

12. Hvilke tiltag har I lavet for at klæde lærerne bedre på at til undervise i kritisk informations-søgning og brug af internettet?

(Angiv gerne flere svar)

Efteruddannelse

Deltagelse i webinars

Interne seminarer

Skriftligt materiale

Andet - uddyb gerne

13. Oplever du et behov for at uddanne lærerne i undervisning i kritisk informationssøgning og brug af internettet i fremtiden?

(Angiv kun ét svar)

Nej

Ja - uddyb gerne

14. I hvor høj grad har I gjort brug af vejledninger om afvikling og udstyr i forbindelse med den nye prøveform med adgang til internettet?

(Angiv kun ét svar)

Meget høj grad

Høj grad

Nogen grad

Ringes grad

Slet ikke

15. De næste spørgsmål vil omhandle forebyggelse af snyd

16. Hvordan informerer I generelt eleverne om snyd?

(Angiv gerne flere svar)

- Mundtlig vejledning i undervisningen om snyd til elever
- Skriftlig vejledning om snyd til elever
- Særlige tiltag eller fokuseret oplysning om snyd
- Diskussion med og imellem elever om snyd

Andre måder - uddyb gerne

17. Hvilke tiltag mod snyd gør I før selve prøveafholdelsen?

(Angiv gerne flere svar)

- Mundtlig vejledning i undervisningen om snyd til elever
- Skriftlig vejledning om snyd til elever
- Særlige tiltag eller fokuseret oplysning om snyd rettet mod elever
- Diskussion med og mellem elever om snyd

Andre tiltag - uddyb gerne

18. De sidste spørgsmål omhandler arbejdet med at opdage snyd under og efter prøven

19. Hvilke konkrete tiltag har I taget under prøven for at undgå snyd?

(Angiv gerne flere svar)

- Systematisk gennemgang af alle (eller tilfældigt udtrukne) aktivitetslogs

- Krav til opsætning af elevcomputere fx krav om deaktivering af cloud-tjenester, chat-tjenester, at browserhistorik ikke må slettes osv.
- Gennemgang af aktivitetslogs baseret på formodning om snyd
- Forbud mod mobiltelefoner, smartwatches eller lign. enheder (udover den primære enhed som eleven bruger til at udfærdige besvarelsen)
- Faste procedurer ved eksamen over for elever, der har snydt i undervisningen (fx skærpet tilsyn under eksamen)
- Filtrering af nettrafik fra prøvelokalet
- Logning af nettrafik fra prøvelokalet
- Blokering af adgang til andre af skolens netværk (fx med password)
- Begrænsning af elevcomputeres adgang til egne data, nettet eller andet (fx med anvendelse af softwareteknologi)
- Undersøgelse af indhold på elevens computer ved mistanke
- Monitorering af aktiviteten på hver elevs computer (fx med anvendelse af softwareteknologi)
- Stille computer til rådighed for alle elever (evt. særligt sikret)
- Scanning eller pejling efter uautoriserede trådløse forbindelser
- Undersøgelse af indhold på elevens computer
- Ekstra eksamensvagter

Andre - uddyb gerne

20. Har eksamensvagterne modtaget særlig instruktion omhandlende snyd i forbindelse med den nye eksamensform?

(Angiv kun ét svar)

Nej

Ja - uddyb gerne

21. Hvilke konkrete tiltag tager I ved mistanke om snyd eller forsøg på snyd?

(Angiv gerne flere svar)

- Systematisk gennemgang af besvarelse med brug af computersoftware
- Inddragelse af faglærer i vurdering af mistanke
- Ransagning af indhold på elevens computer
- Scanning efter netværk
- Direkte dialog med eleven
- Rette henvendelse til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
- Skriftlig advarsel

Andet - uddyb gerne

22. Angiv antal formodninger om snyd til årets prøve i dansk skriftlig fremstilling med adgang til internettet (antal elever)

23. Angiv antal bortvisninger som følge af snyd til årets prøve i dansk skriftlig fremstilling med adgang til internettet (antal elever)

24. Hvilke kilder anvendes ved tilfælde af snyd?

(Angiv gerne flere svar)

- Uretmæssig hjælp fra andre (medeksaminander, udenforstående mv.)
- Brug af ikke-tilladte programmer, fx oversættelsesprogram
- Brug af ikke-tilladte hjælpemidler
- Andet - uddyb gerne

25. Hvilke kanaler anvendes ved tilfælde af snyd?

(Angiv gerne flere svar)

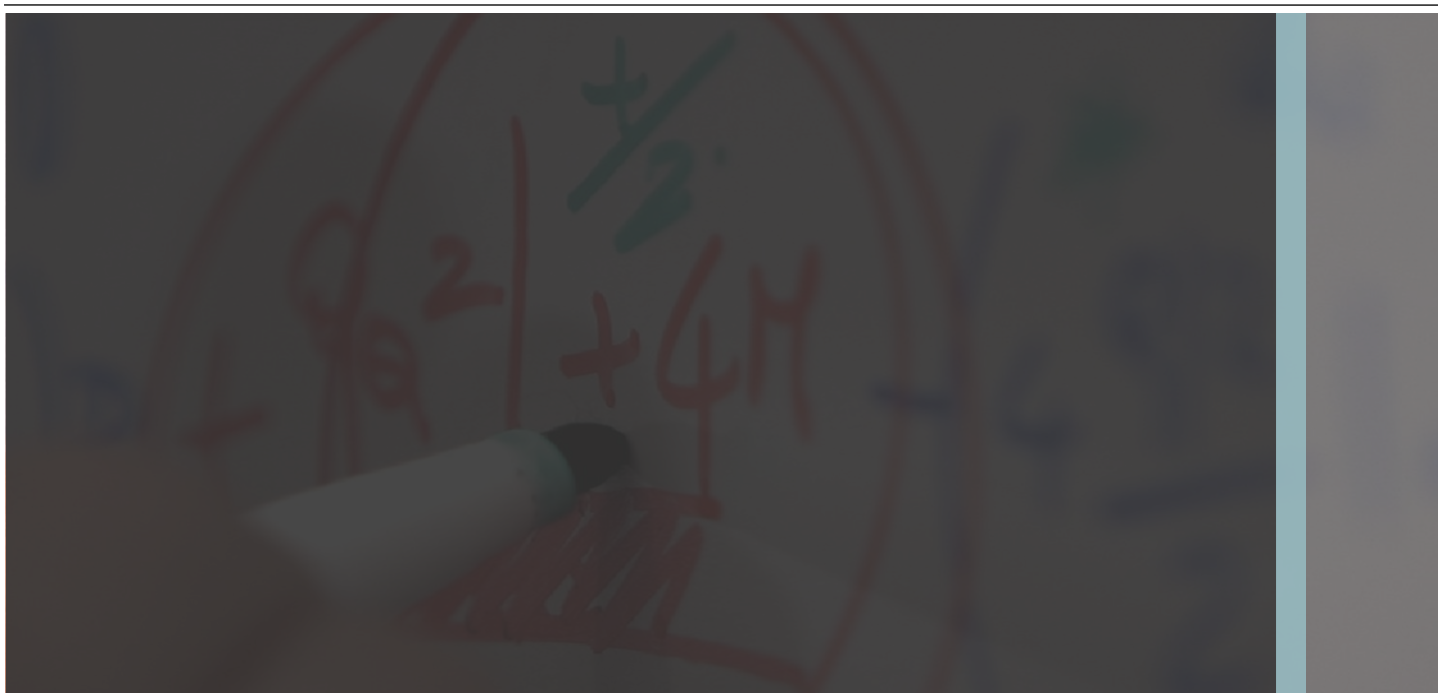
- Fysisk (f.eks. udveksling af papir)

- Den internetforbindelse, som skolen har stillet til rådighed under prøven
- Mobiltelefonen o.l., evt. brugt som internetforbindelse
- Materialer eller programmer på egen computer

Andet - uddyb gerne

26. Mange tak for din besvarelse!

Tryk på linket for at afslutte undersøgelsen

DAMVAD
ANALYTICS

Havnegade 39
DK-1058 Copenhagen K